

Bian ng'ɔ ti .Nian'mien

Randlifu Dun

Biblu'n W .ayFluwa yile

Prezidan'n i nde'n

Biblu'n W .ay Fluwa yile'n ti Biblu'n nun junman dile junman kun m'ò kundeman sika . I cinnjin kpafue'n yele enteneti adresi nin fluwa nga be o enteneti su'n be su . Institut international de connaissance de la Bible. IBKI i like ng'ò kundè'n yele kè sran kwlaa ng'ò klo Biblu'n nun like'n, ò kwla suan Biblu'n nun like . Nanmien nin i klun sa'n be su like suanle nun. ò fataman kè suklu ba'm be wò Institut lo naan b'a nan fluwa annze . diplomu'n. Be kwla suan like sò mun enteneti su annze suklu sua'm be nun, Zoom su, be kwla fa be sie i ordinatel'm be su, be kwla fa ko man sran mun e-mail su, be yili be fluwa'm be nun, annze sran kun, annze sran akpasua kun, annze asonun'm be fa bo jasin fe'n. IBKI timan anuannze kun mò be le atin be di junman lo'n.

E se amun kè amun suan amun Biblu'n nun like naan amun a wun se nde nga be kan be like suanle sò'm be nun'n, annze nde nga be o like suanle sò'm be nun'n, be ti nanwle o . source uflè. "Commentaires" nga be yi be nglo Institut international de la connaissance biblique (IBKI) i like suanle'm be nun'n, yele .

be nga be kleli fluwa sò'n annze be nga be yili fluwa sò'n be akunndan'n. Ble sunman nun'n, akunndan nga sran'm be bu'n, be wlu like suanle nga be ti'n, nin video'n, ò nin fluwa nga be yi be'n be nun, ò nin .

kè Biblu'n nun nde'm be su yiyile sa; ò nin, jasin bofue mun nin asonun kpenngben mun nin pastelli mun nin Nanmien prun jranfue mun nin Nanmien sule wafa'm be su kpen'm be like klele'n nun.

ò fata kè amun nian nde kwlaa nga sran sò'm be kan'n, ò nin be akunndan'n, ò nin be like klele'n be nun titi afin ò ti amun junman kè amun kundè, . si Nanmien klun sa'n, ye yo i.

Se amun waan amun nian se like klele kwlaa ti nanwle o, amun kanngan Biblu'n i nun nde fanunfanun nun, ye amun nian Biblu'n i nun nde mma'm be bo tule fluwa nin nde mma'm be bo bole fluwa'm be nun naan . suan nde mma annze nde mma nga be siman be'n be bo. Dictionnaire kwlaa nga be yiyi nde'm be nun'n, amun nian amun wun su kpa, afin diksioneri'm be man . nde mma nin nde mma'm be bo'n, ò fin anien klikli'n nun lele fa ju wafa nga be fa di junman do nga su'n.

Kè ó kó i prun'n, nde mma nin nde mma'm be bo'n kaci. Asa ekun'n, be kwla kaci Gleki nun nde mma kpanngban be kaci nde mma kunngba, . ò kwla saci nde'n i bo bole nun'n.

I nuan nde m'ò ti Biblu'n m'ò ti sanwun'n i nun like suanle nun'n, maan Nanmien kle amun atin.

IBKI man atin kè be fa be like suanle'm be kwlaa be sie i enteneti su naan be fa yi be uflè naan b'a fa yoman aata. Oyo kè

be kwla fa man sran mun sanngè nán be yo be atè, nán be kaci be, annze nán be tua fluwa annze like suanle'm be kale.

Randolf Dunn, ò ti kpenngben

Kplin ye su:info.IBKI.angle@gmail.com

Interneti adresi:IBKI-Anglais.html

Sran ng'ɔ ti Nanmien'n .

Ibo bo ɛ

"I bo bole nun'n, Nanmien yili janmien su ɔ nin asi'e'n, asi'e'n ti ngben, ɔ ti ngben, aosin'n kata nzue'n i bo ɔ, ye Nyanmien Wawe'n jrannin nzue'n su." (Bo Bole 1:1-2) .*"Lalafue nun'n, Nde'n wo ɛ."* (Zan 1:1) .*"I sin'n, Nyanmien seli ke: "Maan e yi sran ke e bɔbɔ sa, maan ɔ yo ke e bɔbɔ sa."* (Bo Bole 1:26) Be kacili nde mma "Nanmien" Ebre nun nde mma 'Elohiym pluriel de .*El, Sannge be ti kun ekun ."* .*Min nin Sie'n e ti kun."* (Zan 10:30) ɔ fata ke aolia nun sran sɔ'm be o ɛ ka naan b'a kan janmien su ɔ nin asi'e'n, ɔ nin i su ninngwe kwlaa nga be le nguan'n, ɔ nin nnen nin ijre'm be nde. Kpekun, be fali like nga be kannin'n be yili sran'n, ɔ yoli ke be sa.

Ke nga akoto Zan fa kannin'n sa'n, "Nde'n" nin Nanmien be o nun, ye ɔ ti Nanmien. Nde'n kacili klɔ sran, kpekun ɔ trannin klɔ sran'm be afien. Zan m'ɔ ti Batemun yofue'n, ɔ fleli i ke "Nanmien Bua ba'n" m'ɔ yi sa te mun'n.

Nanwle, like ng'ɔ yili i nglo'n ti srole like, wawe'n, Nanmien sule wafa'n - like kwlaa yifue'n, ɔ fá i wun mán ke te mɔ be fa yi te'n sa naan w'a yo be nga be yili be ke be sa'n be sanwun, naan w'a fa anannganman nguan w'a sie be awlen'n nun. " .*ɔ fali anannganman'n sieli sran'm be awlen'n nun wie; ɔ nin i sɔ ngba'n, be kwla wunman ninngwe nga Nanmien yoli be'n be wle .."* (Akunndanfue 3:11-12) Be nga be lafi i su mɔ be nanti i su'n, se be nanti Nanmien sulafile'n su titi ke Nanmien prun jranfue sa naan bé sú i'n, be nin i bé nán anannganman nguan.

I nun nde'n

Nanmien

Nanmien nuan ijɔfue mun

Zezi i awulie'n nin i men dile'n i bo bole
nun'n, Nanmien nin sran'm be kloli i kpa, ɔ
yoli Sie'n i klun sa

**Klist i junman'n i bo
bole'n Te ng'ɔ yili'n .**

Afɔtue nga be man Akoto'm be
janmien su ɔ'n, ɔ nin Klist i bale nɔnɔ
su'n be sɔle'n

Sran ng'ɔ ti Nanmien'n i su nde .

Appendix A – Nanmien nuan ijɔfue'm be nde .

Appendix B – Abonuan sa mun .

Appendix C – Nanmien/Logos/Nde mma'm be su yale kokole

Nde tre 1

Nanmien

"I bo bole nun'n, Nanmien yili nanmien su lb nin asie'n, asie'n ti ngen, ɔ ti ngen, aasin'n kata nzue'n i bo lb, ye Nyanmien Wawe'n jrannin nzue'n su."(Bob 1:1-2)

"I bo bole nun'n, .Jole, ye Nde'n nin .Nian'mien, ye Nde'n ti Nanmien. ɔ nin Nanmien be o nun .,i bo bole nun'n. I ti ye Nyanmien yili ninnye kwlaa-ɔ. Like nga be yili'n, b'a yiman like fi m'ɔ timen i'n nichn." ... "Nde'n kacili .n'nin ɔ trannin e afien."(Zan 1:1- 3; 14)

I jɔ: Ke bé yí be'n, "Nde'n" (Lógos) ɔ nin "Nanmien" (Theós) be o le. Sanngɛ Lógos kacili "klɔ sran" (Sarx sran) ye ɔ trannin sran'm be afien naan w'a kaci tɛ m'ɔ fɔ nunmen i nun'n, m'ɔ kwla nunnun sa tɛ'n, m'ɔ kwla siesie sran nin Nanmien be afien'n.

"Afin sran nsan be di lalo nanmien su lb, .Sie'n, nin nde'n, nin Wawe'n, ye be nsan'n be ti kun. Ye be nsan be di lalo asie'n su wa: Wawe'n nin nzue'n nin mmoja'n, ye be nsan'n be nuan sɛ su."(1 Zan 5:7-8 nun.

I jɔ: ɔ yo ke nde mma nɔɔn sɔ'm be suan "Trinité Théorie" i bo sa. Sanngɛ, "ɔ fata ke e fa e jin e sie su ke "like fi kleman ke be kanngannin nde sɔ'n nun Gleki nun fluwa kwlaa nun lele afue 1500 nun" (Dr. Daniel B. Wallace, Le problème textuel dans 1 Jean 5:7-8). ɔ ti abonuan ke Aengue uflɛ'n i nun nde nanwle kun w'a tranman Gleki nun fluwa klikli'm be kwlaa be nun." (zianet.com/maxey/reflx379.htm) Be kannin nde sɔ'n i nde kpa nde akpasua C nun.

"Like ng'ɔ o le i bo bole nun'n, m'ɔ e tili i'n, m'ɔ e wunnin i'n, m'ɔ e niannin'n, m'ɔ e fali e sa'n e kannin'n (sran'n i nzue'n'n), nguan'n i nde'n— nguan'n yili i nglo, ye e wunnin i, ye e di i nanwle, ye e bo anannganman nguan'n i jɔ kle amun, ye e wunnin i Sie'n i wun le. ɔ maan e nin Sie'n nin i Wa Zezi Klist e o nun wie."(1 Zan 1:1-4).

I jɔ: ɔ maan, "Nanmien" nin "Nde'n" ɔ nin "Wawe'n" be o ninnye nga be yili be'n be nun. ɔ maan, nde mma kanngan sɔ'm be nun ngunmin'n, sran kun kwla se ke "Nanmien" nsan annze wafa nsan be ti kun .
– Nanmien, Nde'n, ɔ nin Wawe'n. ɔ maan, ke m'ɔ aolia nun sran mun nin ninnye kwlaa be yifue'n be kwla yi be wun nglo ninnye ng'ɔ yili be'n be nun'n ti'n, sran'n w'a kwla wun i wle. N'ga tiɔ:

"Ke Abraamun ti i tannin sua'n i anuan'n nun lb'n, lika'n w'a lo kpa'n, Anannganman yili i wun nglo kleli Abraamu, ɔ wunnin sran nsan m'ɔ be jinjin le'n .

i wun ɛ. Kε ɔ wunnin be'n, ɔ jasoli i tannin sua'n i anuan'n nun ɔ ndende ko toli be, kpekun ɔ kotoli asie wun ase. (Bob 18:1-2)

*"Kε Moizi nian i si'n i wun Zetro m'ɔ ti Madian ɔ Nanmien prun jranfue'n i bua'm be lika'n, ɔ fali bua'm be ɔli aawle flennen'n i bue kun ɔ, ɔ juli Nanmien i oka'n m'ɔ ti ɔrebu'n i su ɔ. ɔ k'ɔ ɔ k'ɔ nian like abonuan sɔ'n — like nga ti ye ijre'n raman'n.' Tchɛn n'gae **Min'n wunnin** .kε ɔ ɔli ɔ ko niannin'n, .**Nian'mien**(Elohim)**flε yɔ** seli i ijre'n i afien ɔ kε: 'Moizi! Moizi!' ye Moizi seli kε: 'Min ye.'" ɔ maan, Nanmien yili i wun nglo ijre ng'ɔ su ra'n nun.* (Tul 3:1-4)

Balaamu jasoli nglemun, ɔ feli i aflunmun'n sieli i su, kpekun ɔ nin Moabu ɔ kpenngben'm be ɔli. Sanngε kε ɔ k'ɔ'n, Nanmien fali ya dan kpa, ɔ maan e Min'n i ange'n jrannin atin'n su, ɔ tanndannin i prun. Balaamu ti i aflunmun'n su, ye i junman difue nɔnɔm be o i sin. Kε aflunmun'n wunnin kε Anannganman i anzi'n jin atin'n su'n, m'ɔ le trɔ'n, ɔ kpeli atin'n su ɔli fie kun nun. Balaamu boli i naan w'a sε i sin atin'n su. Kpekun e Min'n i anzi'n jrannin atin kaan kun m'ɔ o vɔnin fie nɔnɔ be afien'n, m'ɔ tale'm be o i bue nɔnɔ'n be afien'n. Kε aflunmun'n wunnin Anannganman i anzi'n, ɔ jrannin tale'n su, ɔ maan Balaamu i ja'n kpeli tale'n su. ɔ maan, ɔ boli i ekun. Kpekun e Min'n i anzi'n ɔli i prun ɔ, ɔ jrannin lika kaan kun m'ɔ lika fi nunman ɛ m'ɔ be kwla kpe i sin'n, i bue kpa su annzε i bue bε su'n. Kε aflunmun'n wunnin Anannganman i anzi'n, ɔ lali Balaamu i bo, kpekun ɔ fali ya, ɔ feli i waka'n boli i. Kpekun Anannganman tikeli aflunmun'n i nuan'n, kpekun ɔ seli Balaamu kε: '?Ngue ye n yoli ɔ m'ɔ a bo min kpe nsan sɔ'n niɔn?'"(Kale 22:21-28)

Nanmien kusu yili i wun nglo ekun kε i sa'n i sa mma ng'ɔ kleli i tale'n su Babilɔni ɔ'n sa, Famien Belsazar i prun ɛ. (Daniel 5:5).

Nde tre 2

Zezi m'ɔ ti Nanmien m'ɔ le nguan'n i Wa'n i su nde nga be kannin'n

Zezi i su nde nga be kannin Aengue laa'n nun'n, be sɔnnin kpa. ?Sanngε sε be kan sran kun m'ɔ wá wú i afue kpanngban'n i nde 25 cε naan nde sɔ'm b'a kpen su'n, ngue ye ɔ kwla yo ɔ?

Dɔrtrɔ bian Hawley O. Taylor teli su kε: Sε sa nga be dun mmua kannin be nde Izraeli ɔ Mesi ng'ɔ bá'n i su'n, nn sa n kwlaa nga bé wá jú sran kun su'n, be kwlaa be ti sran milɔn 33. Kannzε ɔɔɔ be yi talua'n i awulie'n i su nde nga be kannin'n i nun'n, sanngε be nuan'n te yo dan kε nzraama'm be nun sa. ɔ ti dan kpa naan y'a bu i kε sa sɔ'n juli ngben!

Nanmien nuan nde nga be kannin'n, ɔ nin wafa nga be kpennin su'n, be nun wie mun ye. Be kleli nde nga doɔtro bian Taylor kannin'n i nde akpasua A nun ka naan b'a kle Nanmien nuan iɔfue'm be nde 60 tra su'n, ɔ nin wafa nga be su kpen su'n.

Zeremi 23:5 .- "Anannganman waan cen wie'm bé bá, ń fá waka mma kun m'ɔ ti sran kpa'n ń mán Davidi, ɔ dí famien, ɔ yó ngwlelefue, ɔ dí ndenngan nin ndenman su men'n nun."

Matie 1:13 . - "Zezi Mesi m'ɔ ti Davidi i wa'n, m'ɔ ti Abraamu i wa'n, i men dile'n i su nde ye ɔ o le ɔ."

Liki 3:23- 38 nun. – Liki fali Zezi i osu'n i su nde'n ɔli Davidi su lele fa juli Adam su.

Zakari 9:9 - 10 nun. "Siɔn klɔfue mun, maan amun klun jɔ dan! Zerizalemufue mun, amun kpan kpan! Nian, amun famien'n su ba amun wun la. ɔ ti sran kpa, ɔ de sran, ɔ ti wun ase kanfue, ɔ fu aflunmun kun su, ɔ fu aflunmun ba kun su."

Matie 21:6-7 – ". Ye i sonnzonfue'm bé oo, bé yô ke Jêsus klé bé'n, bé fa aflunmun'n nin i wa'n bali, nan ba fa bé trale'n wla bé su. ɔ trannin su."

Ezai 53:5 .- " .Sanngɛ e fɔnle'm be ti ye be boli i'n niɔn, e sa te'm be ti ye be kpeli i ɔ. e fɔundi'n i fɔ tule'n w'a ɔ i su; Ye i kplowa'm be ti ye e yo juejue-ɔ."

Matie 27:26 . - "Ke ɔ yoli ɔɔ'n, ɔ yacili Barabasi nun mannin be, sanngɛ ɔ boli Zezi, ɔ feli i mannin be ke be bo i waka'n su."

Ezai 53:7 nun.- " .Be kleli i jrennen, be kleli i jrennen, sanngɛ w'a kanman nde. ke bua ba mɔ be su fe i kɔ kunle'n sa, ɔ nin ke bua mɔ be nga be kpe i wun'n be jrun'n, ɔ timan ndenngan'n sa'n, w'a tikemen i nuan."

Matie 27:12-14 nun. – "Ke Nyanmien nyrun dyranfue dan'm nin kpenngben'm be su tɔn Zezi i suen'n, w'a kanman nde fi, Pilati useli i ke: ?A timan nde kpanngban nga be tɔn ɔ suen'n? Sanngɛ Zezi w'a kanman nde ɔɔ'n su mlɔnmlɔn, ɔ maan i ɔɔ'n boli men siefue'n i nuan dan."

Ezai 53:9 .- " .Ke ɔ wú'n, be sieli i klunwifue mun nin apanbeunfue'm be wun le, kannze ɔɔɔ w'a yoman sa kekke fi, ye gble w'a tranmen i nuan'n nun'n."

Matie 27:57-59 nun. – "Ke alie cennin'n, bian apanbeunfue kun fin Arimate la bali, be fle i ke Zozefu, ɔ kacili Zezi i ɔnnzɔnfue, ɔ ɔli Pilati wun la, ɔ srɛli Zezi i fuen'n, kpekun Pilati seli ke be men i. Ke ɔ kondoli yɔbue dan kun katali asielie'n i anuan'n su'n, ɔ ɔli."

Ezai 61:1-22 nun.- "Anannganman i wawe'n wo min su, afin Anannganman w'a kpa min su ngo. ɔ sunmannin min ke n kan jasin fe'n n kle be nga be kle be yale'n, naan n cici be nga be awlen'n w'a kpe'n, n kan kle be nga be trali be lomuen'n ke be nan be ti, naan n yaci bisuafue'm be nun aosin'n nun; ń kán afue nga Anannganman wá yó sran'm be ye'n i nde klé sran mun,"

Lik 4:16-19; 21 – "Ke ɔ juli Nazareti la'n, ɔ wluli Nanmien sule sua'n nun ke i titi'n sa'n, Wunmien-lolɛ-cen'n nun'n, ɔ jasoli naan ɔ kánngan fluwa'n nun."

Nanmien nuan ijɔfue Ezai i fluwa'n nun'n, be fali be mennin i. ɔ tikeli fluwa'n nun, ɔ wunnin lika nga be kleli i ke:

'E Min'n i wawe'n wo min su, afin ɔ kpali min ke n bo jasin fe'n n kle yalefue mun. ɔ sunmannin min ke n kan kle be nga be trali be lomuen'n be ke be yaci be nun, naan n kan kle ajinsifue mun ke be wun ase, naan n yaci be nga be kle be yale'n be nun, naan n bo e Min'n i afue kpa'n i jɔ.'

"Ande'n, nde nga be kleli i Nanmien Nde'n nun'n, ɔ kpennin su ke amun tili i'n sa."

Nde tre 3

Zezi i awulie'n nin i bo bole nun'n

Nanmien sinnin Nanmien nuan ijɔfue Ezai lika seli ke. *"E Min'n bɔbɔ wá klé amun nzɔlie kun: Talua kun wá wúnnze, ɔ wú ba yasua kun, ye ɔ flé i ke Emanueli."* (Ezai 7:14)

Nanmien w'a yimen i wun nglo ke Mesi nga Nanmien tali nda ke ɔ bá'n sa, sanngɛ Nanmien wawe'n i junman'n ti ye ɔ bali klɔ sran wafa'n nun ɔn.

"Ke anglo nsien su'n juli'n, Nanmien sunmennin i anzi Gablieli Nazareti klɔ kun m'ɔ o Galile men'n nun lɔ'n su lɔ, ɔ ɔli talua kun m'ɔ nin bian kun mɔ be fle i ke Zozefu'n, m'ɔ ti Davidi i osufue'n, be jali'n i wun lɔ. E Min'n wo ɔ sin." I n'de sɔ'n yoli Mari i ya dan, o usali i wun ke sran like wafa benin ye ɔ ti ɔ. Sanngɛ ange'n seli i ke: "Nán sre kun wɔ, Mari, Nyanmien w'a klo wɔ. Á wá wúnnze, kpekun á wú ba yasua kun, ye á flé i dunman Zezi. ɔ yó sran dan, ye bé flé i Nanmien m'ɔ o like kwlaa ti su'n i Wa. É Min Nyanmien'n wa fa i nannan David i famien bia'n meh i, oh sié Jacob osu'n titi. i famien diwle'n su wieman le." Mari usali anzi'n ke: "?Ke n ti talua kan'n, ɔ yó se? Anzi'n teli i su ke: "Wawe'n ɔ bá ɔ su, ye Nyanmien Kpli'n i kwlae'n ɔ káci ɔ su. ɔ maan ba nga bé wá wú i'n, bé flé i ke Nyanmien Wa." (Liki 1:26-35 nun.

"Ble sɔ'n nun'n, Sezaa Ogusti seli ke maan be kle Rɔmufue'm be kwlaa be dunman. ɔ nin Davidi i osu'n be ɔli lɔ ke ɔ klé i dunman'n, m'ɔ nin i be o lɔ'n, m'ɔ su minnde ba'n, ba'n i awulie ble'n juli, kpekun ɔ wuli i wa klikli'n, ɔ feli i wlali trale'm be nun, kpekun ɔ feli i sieli i aofue'm be sua'n nun lɔ, afin be nunman le." (Liki 2:1-7 nun.

“I nin Mari seli ke ɔ ja Zozefu, sannge ka naan b’a ja’n, be wunnin ke ɔ wunnzeli Wawe’n i fanngan nun. Ke mɔ i wun Zozefu ti sran kpa’n ti’n, ɔ kundeman ke ɔ fá i kɔ sran’m be jrun’n ti’n, ɔ buli i ke ɔ yáci i nun blebleble. ‘Zozefu, Davidi i wa, nán sre kun wɔ ke á fá Mari kɔ ɔ awlo lɔ, afin Nanmien wawe’n ye ɔ wunnzeli ɔ ɔ. amun fle i Emanueli’ - i bo’n yele ke, Nanmien nin e o le.”(Matie 1:18-23) Amun nian nde akpasua A nun naan amun wun Nanmien nuan nde’m be wle.

Awulie

“Ble ɔw’n nun’n, Sezaa Ogusti seli ke maan be kle Romufue’m be kwlaa be dunman. ɔ nin Davidi i osu’n be ɔli lɔ ke ɔ klé i dunman’n, m’ɔ nin i be o lɔ’n, m’ɔ su minnde ba’n, ba’n i awulie ble’n juli, kpekun ɔ wuli i wa klikli’n, ɔ feli i wlali trale’m be nun, kpekun ɔ feli i sieli i aofue’m be sua’n nun lɔ, afin be nunman le.”(Liki 2:1-7 nun.

Amun wanndi be wɔ Ezipti lɔ .

“Ke be wuli Zezi Betleemu lɔ Zide lɔ’n, Famien Erɔdu ble su’n, Magi (ngwlelefue) mɔ be fin wia afilie lɔ’n be bali Zerizalemu lɔ, kpekun be usali ke: ‘?Zuifu’m be famien nga be wuli i’n, ɔ o nin? Ke Famien Erɔdu tili nde ɔw’n, ɔ nin Zerizalemunfue’m be kwlaa be wla boli be wun.”(Matie 2:1-3 nun.

“Ke be seli be lalie nun ke nán be sa be sin Erɔdu wun lɔ’n, be fali atin ufle be sali be sin be men’n nun lɔ, ke be ɔli’n, e Min’n i anzi kun yili i wun nglo kleli Zozefu lalie nun, ɔ seli be ke: ‘Jaso, fa ba’n nin i nin’n, fa ba’n nin i nin’n, wanndi kɔ Ezipti lɔ. Ka le lele naan m’an se wɔ, afin Erɔdu waan ɔ kúnnde ba’n naan ɔ kún i.”(Matie 2:12-13 nun.

Ke é sá e sin Nazareti lɔ’n .

“Ke Erɔdu wuli’n, e Min’n i anzi kun yili i wun nglo kleli Zozefu lalie nun Ezipti lɔ, ɔ seli i ke: ‘Jaso, fa ba’n nin i nin’n, kɔ Izraeli men’n nun lɔ, afin be nga be kundeli ke bé fá ba’n, be wuli. ɔ maan, ɔ jasoli, ɔ fali ba’n nin i nin’n be ɔli Izraeli men’n nun lɔ. Nanmien nuan ijɔfue’m be seli ke: “Bé flé i Nazaretifue.”(Matie 2:19-23 nun.

"Afue kwlaa nun'n, i si nin i nin be ko Zerizalemu lo Dele cen'n i dile, ke o jannin afue blunin-njann'n, be o li cen dile'n i bo ke nga be fa yo'n sa. ke be wunmen i'n, be sali be sin Zerizalemu lo be ko kundeli i. ?Amun nin amun si e kundeli amun ke ngale'n sa? ? Ngue ti ye amun kundeli min o? ? usali ke: ?Amun siman ke o fata ke n tran min Si i sua'n nun (aata dile lika'n nun)? I sin'n, o nin be jrali be o li Nazareti, o fali nde so'n kwlaa sieli i awlen'n nun, ye o yoli ngwlelefue, o yoli dan, ye Nanmien nin sran'm be kloli i. (Luk 2:41-52 nun.

I vie wle

Nanwle nde cinnjin kpa nga Biblu'n yi yi nun'n, be nun kun ye ke Zezi m'o fin Nazareti'n, mo be wuli i afue 2.000 tra su Betleemu lo'n, o ti Nanmien, ye o ti Nanmien! Ke be wuli i'n, o fin talua kun ye anzi ng'o boli i wunnzele'n i jo'n seli ke be fle i ke Emanueli, i bo'n ye ke, "Nanmien nin e o le". I wlule men'n nun'n, be kleli i ke: " I bo bole nun'n, nde'n wo le, nde'n nin Nanmien be o le, nde'n ti Nanmien ... Ye nde'n kacili klo sran, o trannin e afien, ye e wunnin i aprunjan'n, aprunjan'n ti ke Sie'n i Wa kungba ce lie'n sa, o ti aklunye nin nanwlefu." (1 Zan 1:1, 14) Ke Filipu useli i ke: "E Min, kle e Sie'n", Zezi teli i su ke: "?N nin wo e trannin lele, sanng'e a siman min, Filipu? Sran ng'o wunnin min'n, o wunnin Sie'n." Nanwle, e wun i wle ke e ti klo sran mo e timan kekle'n, mo e ti wun ase kanfue'n, sanng'e Nanmien buli e ke e ti sran dan kpa, o maan o ko niannin e osu! ?A kunnde ke a wun Nanmien? Amun nian Zezi! Zezi ti Nanmien m'o nin e trannin klanman kpa'n, m'o fonvli e'n nion.

Sanng'e Zezi o li. ?O kwla yo ke Nanmien te o e sin sa? Biblu'n i su tele'n ti weiin - E'en! ? Sanng'e o yo se? O sin i Wawe'n nun. Amun tie nde nga Zezi kannin m'o o Zan 14 nun'n: "*Nh sre Si'n, o man amun ukafue ufle, nan o nin amun tran tititi. nanwle Wawe'n ... amun si i, afin o nin amun tran, o ka amun nun.*" "*Se sran kun klo min'n, o fa min nde'n su. Min Si wa klo i, ye e ba i wun lo, e tran i wun lo.*"

Nde'n i awielie lo'n, be kwla panman be ti. Nanmien m'o yili e'n, o buli e akunndan kpa, o maan o fali klo sran wafa bali asie'n su wa ke o uka e. E fleli i ke Zezi m'o fin Nazareti'n. Ke o wieli i junman'n i di wa'n, o seli i sin panmien su lo sanng'e o sunmannin Wawe'n ke o uka e. Ye i so'n ti'n, ande'n, Sie Nanmien, nin Ba'n, o nin Wawe'n be kunnde ke be fa be tranwle'n be di junman e nun. Be bo bo be kunnde ke be tran amun nun. Be kunnde ke e di be men dile'n i nun junman wie.

Klist i men dile'n ye men dile wafa nga Zezi dili'n, o nin men dile wafa nga e kusu e kwla di i'n, se e klo'n.

Matie 5 nun'n, Zezi kan like nga be fle i ke sran kun i bɔbɔ i wun foto'n i nde kle e. Nzuen nga ɔ fata ke Klistfue kwlaa nan be'n, ye ɔ kwla yo be'n ye: wun ase kanle'n, aunnvue sile'n, wun ase kanle'n, sa nuan su yole'n, aunnvue sile'n, fɔundi siesiele'n, ɔ nin nanwle dile'n. Nán listi kun ye ɔ o le mɔ amun kwla fa like nga amun bɔbɔ amun klo'n annze amun klun sa'n su ɔ.

Nde tre 4

Nanmien nin sran'm be klun jole'n su yo dan .

Ke Zezi dili nguan'n, sran kwlaa kwla wunnin wafa nga Nanmien ti'n i nun.

Zezi ti wun ase kanfue.

Wun ase kanle'n i ngbaci'e'n ye be bɔbɔ be wun akunndan bule'n, annze be wun tule'n. I so'n ti akunndan bule wafa nga Satan wlawla i'n, m'ɔ sie i'n, i wafa cinnjin kpafue'n: i wie ye ke, .*"sran ng'ɔ tu i wun'n, ɔ ti Anannganman i finfin."* Nanmien tali nda ke ɔ .*"saci sran ng'ɔ tu i wun'n i sua'n," ... "Sran ng'ɔ tu i wun'n, ɔ nin awlen ng'ɔ tu i wun'n ... be ti sa te."*(Nyandra Mun 5:16-17 ... 15:25)

Pride waan: *".Nán amun kan nde fi kle min. N dun mmua si i kwlaa." Wun ase kanle'n se ke: "Aftue nin amun ukale'n ti'n, n yo min mo."*

Tun tule'n se ke: *".N kunnde, n kunnde, ɔ nin min fata." Wun ase kanle'n se ke: "ɔ fata ke ɔ yo so, be kunnde, ɔ nin wo fata."*

Pride waan: *".Nanmien, n ti kpa tra min wiengu sran mun lele." Wun ase kanle'n se ke: "E Min, min mɔ n ti sa te yofue'n, si min aunnvue."*

Tule'n kpe sran'm be gble naan wa bubu be nun. Sran ng'ɔ ti wun ase kanfue'n, ɔ yi i wiengu'm be aye naan wa wla be fanngan.

Tutre'n se ke: *"N kwla yo like kwlaa." Wun ase kanle'n se ke: ".Klist m'ɔ wla min fanngan'n ti'n, n kwla yo like kwlaa."*

Zezi nun'n, e wun sran kun m'ɔ feli i wun mannin i ble sufue nga be kle be yale'n. ɔ nin junman difue nin jue trafue'm be sannin nun. Bla ng'ɔ fin nvle ufle nun'n, mɔ Nanmien sule wafa'm be nunfue'm be bumen i like fi'n, mɔ be fue'nmen i'n, i nzan kunngba'n nun ye ɔ ko'n nin ɔn. Ke Zezi wluli klɔ kunngunngun'm be nun'n, ɔ kannin kanninfue'm be wunnen fi'e'n, ɔ nin bobofue'm be taflanman'n, ɔ kleli ke ɔ ti wun ase kanfue. Be nga mmusu'm be kle be yale mɔ sran'm be sro be wun koko le dan'n, ɔ niannin be lika. Ke be fleli i ke ɔ ko di like "sa te yofue mun" nin "lapo defue" ɔ nin Farizifue mun nin gblefue'm be awlo'm be nun'n, ɔ kplinnin su.

Zezi lafi:

"Ba'n kwla yo like fi i bɔbɔ i wun, saan like ng'ɔ wun ke Si'e'n yo'n."(Zan 5:19)

"N kwla yoman like fi min bɔbɔ min sa nun."(Zan 5:30)

"Afin nán min bɔbɔ min klun sa'n ti ye n fin janmien su lɔ n bali ɔ, sanngɛ sran ng'ɔ sunmannin min'n i klun sa'n ye n yoli ɔ." (Zan 6:38).

"N kundeman min bɔbɔ min aprunpan, sran kun o lɛ m'ɔ kundɛ min'n, m'ɔ di min jɔlɛ'n." (Zan 8:50 nun).

Zezi ti junman difue:

Be kwlaa be Min'n, ɔ fali trale nin nzue ngble, ɔ kotoli sran nga be nin i fataman'n be prun lɛ naan w'a wunnzin be ja, i janvue ng'ɔ wá fá i k'ɔ'n, ɔ o nun wie.

Zezi i men dile'n yoli ɔɔɔ:

Be waan Aleksandri dan'n wluli Inde lɔ, ɔ fali nnen kpanngɔ 200 mɔ be yili be desen'n, ɔ nin sonja 200 mɔ be ti nnen kpanngɔ ufue'n, ɔ nin jra 200 mɔ be bo sin yiali i'n, ɔ trannin famien bia sika ɔkwɛ kun su nnen kpanngɔ kun m'ɔ ti kɛ nnen kpanngɔ sa'n i su, ɔ boli jasin kɛ: "N ti men'n i Min'n. Aleksandri wuli afue 33 nun ye ande'n, ɔ leman like fi. Sanngɛ famien'm be Famien'n m'ɔ ti min'm be Min'n, ɔ fuli aflunmun kun mɔ be boli i bo'n su, ɔ wluli Zerizalemu lɔ.

Zezi si aunnvue .

Zuifu'm be Nanmien sule wafa'm be su kpenngben'm be dan lika be ti Farizifue, ye sran'm be si be kɛ be tu be wun, ye be bu be wun sran kpa. ?Amun wla te kpen srele nga Farizifue'm be sreli Nanmien i sua'n nun lɔ'n su? "*Min Min, n la wɔ ase kɛ n timan kɛ lapo defue sa tɛ yofue ng'ɔ o min wun lɛ'n sa'n.*"

Farizifue mun ye be ti "be nga be yoli be sanwun'n niɔn." Be buli be wun kɛ be ti kpa tra be wiengu mun lele naan b'a kanman "sa tɛ yofue" kun bɔbɔ. Sanngɛ Zezi m'ɔ ti "sa tɛ yofue'm be janvue'n," ɔ bali seli kɛ: "*Be nga be sun'n, be lie su ti ye*", yele kɛ, be nga aunnvue sile'n w'a yi be'n, mɔ be awlen'n ti mlanwa'n, mɔ be wla w'a bo be wun'n, mɔ be wiengu'm be awlabɔɛ'n kan be awlen'n.

Romu famien diwɛ'n i nunfue'm be nantili mmla nga be fle i kɛ "pout makes right" su ye nen ng'ɔ kannin nde'n i dan kpa'n yele nnen kpanng'ɔn. E Zezi kleli kɛ: "Be nga be ti wetɛfue'n, be lie su ti ye."

Farizifue'm be wua angbeti bla'm be sua'm be nun ninngɛ mun, kpekun be yo be wun kɛ be sre Nanmien tinnin sa sanngɛ Zezi seli kɛ: "*Be nga be kundɛ kɛ bé yó sa kpa'n, be lie su ti ye.*"

Sa nga be o sran nga be wla w'a bo be wun'n be su'n, ɔ kan i awlen titi. Kannifue kun bali i wun lɛ, ɔ su kpan fle i. "*Sɛ a klo'n, a kwla yo min sanwun.*" (Mark 1:40) Zezi tili kokowefue'n i srele'n, ɔ maan "i wla boli i wun dan," ɔ tinngeli i sa kennin i, ye ɔ seli i kɛ: 'Maan ɔ wun jɔ ɔ fɔun!

Kɛ bé síe i wa yasua kunngba ɛ'e'n, ɔ wunnin angbeti bla kun. Kɛ ɔ wunnin kɛ bla'n i wla w'a bo i wun'n, ɔ sili i aunnvue, kpekun ɔ seli i kɛ: "Nán sun." I sin'n, ɔ feli i wa'n cennin nguan ekun. (Lik 7:13).

Zezi wunnin ajinsifue njɔn, . " .ɔ kannin be jinma'n, kpekun be ka lɛ wunnin ase." (Matie 20:34).

Sanngɛ, Zezi i aunnvue dan kpafue'n, ɔ timan tukpacifue'm be wunnen'n, sanngɛ ɔ ti tukpacifue'm be aunnvue. E kanngan Matie 9:35-36 nun kɛ Zezi sili sran kpanngban mɔ be ti kɛ bua mɔ be leman .

bua tafue, sran nga be mlinnin'n, mɔ be wlanwlan lika fi'n, mɔ be siman like nga be kunnde'n, ɔ nin lika nga be su kɔ'n.

Ɔ Ke Zezi wluli Zerizalemu kb ng'ɔ klo i kpa'n nun lɔ'n, ɔ sunnin wie. Ɔ niannin kb sɔ'n i jrun lɔ'n, kpekun lika'n yoli ble. Zuifu'm b'a kplinman Zezi su, b'a kplinman su ke be kaci be sa te'm be ase naan i sɔ'n ti'n, be tu be fo kekke kpa. Be kpɔfue'm be sonja'm be wlu kb'n nun be nunnun i. Be kun lɔfue'm be dan lika, annze be yo be ate nvle ufle nun ke kanga sa. Be Nanmien sua m'ɔ le jrun kpa'n, m'ɔ ti be cenjele like'n, ɔ nin Nanmien m'ɔ o be afien'n i nzɔlie'n, be bubu nun, yebue kun su yaciman kun su. Be sacili be osu'n i su nde'n, ɔ maan b'a kwla faman Nanmien jrun jranfue dan kun ke nga "Moizi Mmla'n" fa kan'n sa. Be kwla kleman ke be ti "Abraam i mma mun" kun. I kwlaa sɔ'n juli ke afue 40 sinnin'n, afue 70 nun Klist ble su. Zezi kloli be ye ke ɔ bu jin kekkefue nin jin kekkefue'm be jrun lɔ'n i akunndan'n, ɔ sunnin. (Lik 19:41-44).

Zezi yoli wetefue .

?Ke be se ke sran kun ti wetefue'n, i bo'n ye benin? Ke nga e diksioneri'n fa kan'n sa'n, wetefue'n i bo'n ye ke a "kle awlen trale nin wun ase kanle, wetefue ... mɔ be fa be wun wla sran'm be nun ndende'n, mɔ be yin sran'n i ase'n". Sran ng'ɔ ti wetefue'n, ke be mien i'n, ɔ toman kpanwun annze ɔ tuman i sa'n su. Nde mma kpa kun ye "blebleble." Sran wetefue'n, be sie i.

Atrekpa'n, wafa nga Klist i men dile'n nun'n, sran'm be wunmen i wle kpa'n, ye i wetee yole'n annze i wun ase kanle'n. Ɔ leman wunmien sanngɔ ɔ le wunmien. ?Ke be treli i'n, mɔ be boli i nin waka'n, mɔ be boli i ngble'n, mɔ be tuli i jinma'n, mɔ be srili i'n, amun wla te kpen su? Sran kpanngban'm be seli ke be kun i naan be boboli i Romufue'm be waka'n su. Sran kpanngban'm be kpeli i akplowa, . "*Se a ti Nyanmien Wa'n, bla!*"

Se ɔ ti ke waka'n su'n, nn ɔ kwla fleli anzi 10.000 naan be de i, naan be nunnun ble sɔ mɔ be siman sile'n. Sanngɔ wa yoman sɔ. Zezi, "*wa yoman sa te fi, ye b'a wunman gble nde i nuan nun ... ke be kpeli i nzowa'n, wa kpemen i nzowa wa manman be; ke ɔ wunnin jrennen'n, wa yoman sro, sanngɔ ɔ feli i wun wlali sran ng'ɔ di jple kpa'n i sa nun.*" (1 Pier 2:22,23) Amun tie nde ng'ɔ kannin waka sɔ'n su'n .: "*Baba, yaci ce be afin be siman like nga be yo'n.*" Sien'n, i sɔ'n ye wun ase kanle'n, mɔ be yiyi nun kpa ke wunmien mɔ be kwla sie i'n, sa kekkele'm be afien lɔ tranle'n, ɔ nin sa kekke'm be nun bɔbɔ'n, sran'n i awlen'n i foundi'n.

Zezi wa waman sran'm be fanngan ke be yo wunmienfue, sanngɔ ɔ yoli maan be trali be awlen, ɔ maan ɔ kwla ukali be nga be leman wunmien'n naan b'a jan wunmien. Wa faman trɔ ng'ɔ ti nɔnnin kpa'n wa sieman be su. Ɔ fleli sran mun titi ke be yo be wun kpa, naan be yo sran kpa sanngɔ, ble kunngba sɔ nun'n, ɔ wunnin be nga be leman wunmien'n be sinnzin nin be jin m'ɔ ciman'n be wle, kpekun ɔ trali be awlen. Zezi jrannin be nga be leman wunmien'n be sin. Wa yaciman wetee yole le.

Ke ɔ kan gblefue'm be fo'n, wa yaciman wun ase kanle Matie 23 nun ke: "Wo mun, wo mma mun! ?Wafa se ye amun kwla fite blɔlɔ'n i fo'n nun ɔn?" Asa kusu'n, ke cen wie lele'n, ɔ . "*ɔ fin janmien su lɔ ɔ nin i anzi dandan'm be yi i nglo, sin m'ɔ kpaja'n nun, ɔ fa .*"

Ɔ tú be nga be siman Nanmien'n, ɔ nin be nga be faman e Min Zezi Klist i jasin fɛ'n su'n be klunngbɔ. (2 Tesalonikufue Mun 1:7, 8) Kɛ be se kɛ be ti wɛtɛfue'n, i sɔ'n kleman kɛ be nin sa tɛ'n be diman alɛ, annzɛ be kpɛman sa tɛ yofue'n i gblɛ, annzɛ be mianman be ɲin be siesieman ndɛ ng'ɔ timan su'n. Wie liɛ'n, ɔ fata kɛ be fa wunmien. Ɔ fata kɛ e yo like, e kan ndɛ'n, yɛ e jran kekɛ, sanngɛ e yo i wafa ng'ɔ ti su'n, Zezi i wafa'n su, wafa nga be sie i'n su.

Zezi yoli sran kpa .

Sran'm be kundɛ like kun be mɛn dilɛ'n nun m'ɔ kwla yo be klun sa'n, ɔ nin like nga be sa mien i wun'n. Awe nin nzuewe kun be sanngɛ nán kpanwun nin nzue ngunmin yɛ be kundɛ ɔ. Be kundɛ ninngɛ mun, nin apanbeun ninngɛ mun, nin sran nin sran be afien mantanɛ kpa, nin mɛn dilɛ'n i bo bolɛ'n, ɔ nin fɔundi. Be kundɛ kɛ bé dí aklunjuɛ. Sanngɛ, awe kun o lɛ m'ɔ ti cinnjin kpa'n, mɔ Ɔnanmien kundɛ kɛ e di'n, m'ɔ ti klanman titi kɛ ɔ di'n. Ɔ ti sa kpa yole'n i awe nin nzuewe. Kɛ e wla kpen su kɛ wie liɛ'n, be kaci "aklunjuɛfue" kɛ "aklunjuɛfue" sa'n, maan e sie ndɛ nga Zezi w'a kanman'n i nzɔliɛ. W'a seman kɛ be nga be kundɛ kɛ bé dí aklunjuɛ'n, bé dí aklunjuɛ. Sanngɛ, ɔ seli kɛ be nga be kundɛ sa nuan su yole'n, bé dí aklunjuɛ. Be nga be kundɛ Ɔnanmien nin i klun sa'n, mɔ be kundɛ kɛ bé bú akunndan naan bé yó sa ng'ɔ ti kpa'n, bé ɲán aklunjuɛ.

?Amun si like nga be flɛ i sa nuan su yole'n? Ɔ ti like kunngba'n nin ndɛnman su nantile'n, sanngɛ ɔ ti sran kun i lika. Nán kɛ amun nin amun wiengu'm be tran klanman annzɛ amun yo sa ng'ɔ ti su'n i ngunmin ti ɔ, sanngɛ ɔ fata kɛ amun bɔbɔ amun yo sa ng'ɔ ti su'n wie. I mɛn dilɛ nun wa'n, Klist nin sran'm be trannin klanman, ɔ yoli sa ng'ɔ ti su'n, ɔ dili sa tɛ'm be jɔlɛ, yɛ ɔ jrannin be nga be leman sa tɛ'n be sin. I sa nuan su yole'n nun'n, sa tɛ nga sran kun yoli'n i kale'n o nun wie. Ɔ ti jɔlɛ difue m'ɔ di nanwlɛ'n, m'ɔ fɛ i wun wɛ i like kpa nin like tɛ'n be afien alɛ'n nun'n. I lɛ nun'n, ɔ kpaman sran nun. Ɔ kundɛ kɛ sa kpa'n kwla sa tɛ'n. Zezi klo sa ng'ɔ ti kpa'n, sanngɛ ɔ kpɔ sa tɛ'n. Ɔ fata kɛ ɔ yo e cinnjin kɛ e si kɛ Zezi yoli sa kpa titi, yɛ ɔ yó sɔ titi.

Zezi w'a fuanman sran kun fɔnlɛ ng'ɔ fɔnnin laa'n ti (Matie 9:13) yɛ w'a yaciman ndɛ nanwlɛ'n w'a faman ndɛ nga be kwla se kɛ be su ukaman be nga be leman like'n (Matie 12:1-2). Ndɛ kwlaa nga Zezi kannin'n, ɔ nin like kwlaa ng'ɔ yoli'n, ɔ kleli e like nga be flɛ i kɛ sran kpa yole'n i ajalɛ kpafue'n.

Zezi yɛ ɔ ti e kpenngben yole'n i ajalɛ'n niɔn (Efɛzfue Mun 4:15). Ɔ ti e wunmien'n nin e su mma'm be bo (Zan 15:1-5). Kɛ ng'ɔ fa yoli'n sa'n, ɔ fata kɛ e kundɛ kɛ é trán Ɔnanmien i awlobofue'm be nun (Ebre Mun 10:23-27), é dí Ɔnanmien ndɛ'n i alie (2 Timote 3:16, 17), yɛ é fá e ninngɛ'm é mán sran mun (2 Korɛntfue Mun 9:7-10). Ɔ fata kɛ e ɲin yi Ɔnanmien, nán klɔ sran mun. (Sa Nga Be Yoli'n 4:19) Nguan sɔ'n yɛ Zezi yili i nglo kleli e ɔ.

Be wun i sa nuan su yole'n Klist i jɔlɛ Difue junman'n nun wie. **"Nanmien sieli cɛn kun mɔ ɔ fá Zezi fá dí mɛn'n i jɔlɛ'n."**(Sa Nga Be Yoli'n 17:31) Kɛ ɔ bá jɔlɛ dilɛ'n nun'n, ɔ bú bua mun nin boli mun, ɔ bú sran kpa mun nin klunwifue mun. *"Ɔ fata kɛ e kwlaa e jran Klist i jɔlɛ diwɛ'n i jrun lɛ naan like nga e yoli i wunnen'n nun'n, sɛ ɔ ti kpa o, sɛ ɔ ti tɛ'n, ɔ ɲan like nga e yoli'n."*(2 Korɛntfue Mun 5:10) ?Ngue ndɛ yɛ jɔlɛ Difue kpa'n wá kán klé amun cɛn sɔ'n nun ɔn?

Zezi si aunnvuɛ .

Sran m'w si aunnvue'n, ɔ seli ke like nga sran'm be sa mien i wun'n, ye ɔ ti i cinnjin kpa'n niɔn. Aunnvue sile'n, ɔ nian sran'm be sa nun ka naan w'a nian mmla nin nzuen nga sran'm be kpeli'n be lika.

Jɔle dile nun'n, Klist wá sé be nga be siman aunnvue'n ke .: "*Amun jaso min wun le, amun sannzanfue mun, amun wo sin m'w leman awielie'n mɔ be siesieli i suen tɔnfue'm be nin i anzi'm be ti'n, afin awo kunnin min, amun manman min alie; nzue'n kunnin min, amun manman min nzue; n ti aofue, amun ɔɔman min nun, n leman trale, amun wلمان min trale, n ɔli tukpace, n oman bisua, amun dili'. ?Ke é yó ɔɔ'n, bé sé i ke: 'E Min, blé benin nun ye e wunnin ke awe kun wo, annze nzue'n kun wo, annze a ti aofue, annze ɔ leman trale, annze tukpacifue, annze bisua b'n, y'a diman wo junman ɔn? Kpekun ɔ té be su ke: 'Nanwle, n kán klé amun ke, ke amun a yoman like ɔɔ'n be nun kaan kpafue'm be nun kun'n, nn amun a yoman like ɔɔ'n min.*" (Matie 25:41-45).

I jɔ: Aunnvue sile'n ti Klistfue kpa'm be nun like cinnjin kpa kun.

Ke sa te wie ɔ sran kun su mɔ e wun i ya'n, yele aunnvue sile'n. Sannge nán ya'n i wunle'n i ngunmin ye ɔ ti ɔ, sannge ɔ fata ke ɔ yo like naan w'a kan ase naan w'a uka i.

Ke ɔ jrá oka'n su b'n, m'w kannin nde kekke kpa'n, ɔ nin kokowefue kun be yiali, kpekun ɔ seli ke: "*E Min, se a klo'n, a kwla yo min sanwun.*" *Jésus tinnin i sa'n su, o kanli i, o sé i ke: N'klo, nan wa yo juejue.*(Matie 8:3)

To i awielie b'n, e wun Klist mɔ be boboli i waka'n su Kalvari oka'n su'n, ɔ su wu awiefue nɔn be afien yale nun. I bɔbɔ i sa'm be o i sa nun sannge ke ɔ tili awiefue'n i nde'n, ɔ sili i aunnvue dan.

Zezi ti sanwun .

Sran sunman be buman like nga be fle i ke Nanmien sufue'n i akunndan te: "Een, n ti Nanmien sufue afin n nɔnman nzan, n nɔnman sikleti, n diman able, annze n diman sika." Like ng'ɔ ti i cinnjin'n yele ninngge nga be tanninnin be'n be listi, sannge titi'n, Klist mmla'n fa e pin sie i like nga a yo'n, ɔ nin wafa nga a ti'n be su tra ninngge nga a yoman be'n. ɔ fata ke ɔ nzuen'n yo like ng'ɔ ɔ awlen'n nun'n i nglo yile ngben sa, ye ɔ yó ɔɔ wie – awlen sanwun annze awlen sanwun.

Sanwun yole'n bo i bo akunndan bule'n nun. "*Afin ke sran kun bu i awlen'n nun'n, i ɔɔ ye ɔ ti ɔ.*" (Nyandra Mun 23:7). Nán sa nga be yo'n ye ɔ ti cinnjin kpa'n niɔn. Nanwle, like nga amun yo'n, ɔ ti cinnjin, sannge nde'n yele ke . "*Sran kpa'n, like kpa ng'ɔ o i awlen'n nun'n, ɔ yi like kpa. Ye sran te'n, like te ng'ɔ o i awlen'n nun'n, ɔ yi i nglo. Afin like ng'ɔ o sran awlen'n nun'n, ye i nuan'n kan ɔn.* (Lik 6:45). ɔ fata ke like cinnjin kpa nga be fa be pin sie su Nanmien sule nun'n, yele sran'n i klun b'n; yele ke, awlen'n.

Nde mma nga be kacili i wa ke "sanwun"n, yele Gleki nun nde mma katharos, mo be bo i bo ke sanwun, sanwun, fi en fi nunman nun, fi en fi nunman nun, sran kpa, sran ng'w ti kpa'n, w nin sa te fi nunmen i nun'n. Zezi seli Matie 15:19 nun ke . " . . . *Akunndan tete bule'n, sran kunle'n, bla nin bian kunnedele sukusuku'n, awie wuale'n, suen tonle'n, Nanmien wun sacile'n be fin sran'n i awlen'n nun. Ninngwe so mun ye be yo sran fi en on.*"

"E Min'n nianman ke sran'm be wun'n sa, afin sran'n nian sran'n i jrun lo, sanngwe Anannganman nian sran'n i awlen'n nun." (1 Samiel 16:7).

Zezi voli sran mo kunnedele ke sran'm be di alai'e'n.

Sran sunman be lie'n, foundi'n yele ke "akplowa nunman le." Se ale'm be nunman le'n, e se ke men'n nun ti foundi; annze se e nin e mantanfue mun e diman ale'n, e le mantanfue'm be foundi. Sanngwe foundi ng'w o nde mma'm be nun'n, w tra su lele. Aengwe laa nun'n, Ebre nun nde mma nga be fa kan foundi'n yele shalom, i bo'n yele ke "like kwlaa, like kwlaa, men dile'n i nun ndenngan." Aengwe ufle nun'n, Gleki nun nde mma nga be fa kan foundi'n, yele eirene mo i bo'n yele ke "awlen su tranle'n." Se e fa be kwlaa e sie i likawle'n, e kwla se ke foundi'n ti "klun lo foundi, boko gua su lo sacile annze jrennen'n i afien lo." Ke be se ke sran kun di foundi'n, i bo'n yele ke w nin Nanmien, w nin i boko i wun, w nin sran ufle'm be afien'n ti nun.

Ke sran klole'n kaci sran kpole'n, ye foundi kpa o le w. Sran ng'w siesie foundi'n, yele sran ng'w mien i jin naan klole nin bo kun yole'n wa kaci sran kpole nin ndenngan'n.

Zezi ye w ti foundi siesiefue dan'n nich, w nunnunnin kpole ng'w titili Zuifu mun nin be nga be timan Zuifu'n be nun'n, w yoli sran kun. Wafa nga Zezi yoli i kpofue so mun'n, w yoli abonuan. Sran nga be nzuen'n ti fanunfanun'n, mo be anien'n ti fanunfanun'n, mo be ti sran wafawafa'n, mo be Nanmien sule wafa'n ti fanunfanun'n, mo be nzuen'n ti fanunfanun'n, mo be le afue ya kpanngban mo ale'n wa to be su'n - Zezi yoli maan be kacili aniaan mo be klo be kpa'n. Like ng'w fa yoli maan be afien'n seli'n, yele Kalvari oka'n su waka'n. Aolia nun like so'n kle ke Zezi su sin aawle flennen'n nun. I jrun le'n, like kwlaa wa wu ye wa yo ufue. Sanngwe on w nanti ye lika kwlaa ng'w sin'n, w yaci klole, nin foundi, w nin anuannze. Aawle flennen'n nun lo'n, w jan nguan, kpekun w kaci fie klanman kpa kun mo ti mlanmlanmlan'n: anunman'm be to jue, fleri'm be fite, nzuen sin, ye nnen'm be di fie mo ti mlanmlanmlan'n. I kpa boko'n, i so ye Zezi yoli sakpa w, sanngwe Nanmien sule nun'n. (Efezfue Mun 2:11-16).

Zezi fali sa te yofue te kpafue'n, w kannin kanninfue dan kpafue'n, w yoli tekke bla ng'w ti te kpa'n i sanwun, w fali sran wafawafa kwlaa, kpekun w fali be kacili Nanmien i awlobo klanman kun. W tua sika dan kpa sanngwe w wunnin ke junman ng'w di'n, mo ti foundi siesiefue'n, ye w ti i cinnjin kpa'n nich.

Zezi nantili seiin .

Ke sran so'n wun jrennen'n, ye i nzuen'n i kpa yole'n fite kpa w. Ke like kwlaa yo fe mo w ti pako'n, mo ya fale'n, nin sran'm be jin cile'n, w nin sran'm be wun sacile'n be nunman le'n, w timan kekke dan ke sran kun yo sran kpa naan w yo sran ye, w tra i awlen naan w klin sran'm be su. Sanngwe yale klele'n, nin ya'n, nin tukpace'n, nin nde tete kanle'n, w nin sran'm be jin cile'n be afien'n, sran'n i wafa ng'w ti'n, w fite weiin. Ble so'm be nun ye .

wie'm be yo ke kpajale sa aosin'n nun ye wie'm be sanngan aosin so'n nun sa ngben. Ble so'm be nun ye wie'm be yaci, kpekun wie'm be ko be jrun on.

Zezi Klist ye o kle e nanwle dile'n i su ajale kpafue'n non. Satan feli i tro dan kpafue'n toli Zezi wun. I kpofue'm be kundeli ke be kun i. Nanmien sule wafa'm be su kpenngben'm be tonnin i suen. I boko i nvle nunfue'm be soli i nun.

Ke be trali Zezi mo be kleli i jrennen'n, wa semem i sin. Ke mo i janvue kpa'm be yacili i'n ti'n, wa semem i sin. ?Se e fa e wun e man Klist'n, o ti su? I su tele'n yeke ke "ee!" Atrekpa'n, e leman wunmien ye e leman wunmien sanngye Zezi nin be nga be kundee ke be su i su'n be nanti klanman. Min dile nga nun awlaboem be nin ajrunjan nga Nanmien wa fa man be nga be nin i be nanti klanman'n, be timan kun. Nde tre nga be fali .Klist i men dile'n . Joe McKinney ye o kleli o.

Nde tre 5

Sie'n i klun sa'n .

Ke be yili nglo lo ninngemun'n, Nanmien kundeli ke be yi like kun mo ti ke i sa'n. O maan, o yili sran'n, kpekun o mennin i atin ke o fa ajale. O fali asie'n i nun ninngemun, o nin awunjan'n, o yili i, sanngye o yili i ke i wafa'n sa, o nin i wafa'n, o nin wafa ng'o ti'n. Klo sran'n timan Nanmien i nzolie trele, sanngye o ti ke i sa, ke nga be fa yi i nglo le'n sa.

Nde mma nga be kan Nanmien mo ti Sie'n i nde'n, be tonnin kpa; Nanmien, Ba'n, o nin Nanmien, Wawe'n. Sran ng'o wu'n, o le nzuen so'm be nun sunman sanngye o nin Nanmien be timan kun. Nde nga be o le'n, be fa Nanmien nin sran'm be nzuen wie mun sunnzun be wiengu.

NIAN'MIEN	YASSUA
Nanmien klo 1 Zan 4:8 sanngye o kpo sa te'n .	Sran kwla klo i wiengu, ye o kwla kpo i wiengu .
Nanmien ye o ti nguan'n non. Zan 1:4 .	Klo sran'n, o le nguan sanngye o wu' .
Nanmien ti nanwle. Zan 14:6 .	Sran kwla si nde nanwle wie .
Nanmien ti nanwlefue (sanwun, sran kpa) 2 Tesalonikfue Mun 1:6 .	Sran'n klo ke o fa i boko i wun sie i like ng'o ti kpa'n i jrun .
Nanmien ti aunnvue sifue. Liki 6:36 .	Sran kundee ke o tu i klunngo .
Nanmien ti founi. 2 Zan 3 nin Zan 14:7 be nun.	Sran'm be kun ale, be kun be wiengu .
Nanmien ti nanwlefue. 1 Korentfue Mun 10:13 .	Sran'n mien i jin kpa naan wa nanti seiin sanngye o fon aengue mun .
Nanmien leman sa te fi. 2 Korentfue Mun 5:21 .	Sran'n kplin sa te'm be su .

Ke Nanmien yili sran'n, o feli i sieli men klanman kun nun, kpekun o kleli i like ke:

kou'n. Ke ɔ ko yo naan b'a wu ba, naan b'a sɔn'n, .

b. ke ɔ nían Eɗeni fie'n su'n, .

c. Nán maan be di waka nga be fa si like kpa nin like tɛ'n be su mma'n.

Ble nga be simen i'n, Nanmien nin klɔ sran be nantili ye be kokoli yale ke sran mɔ fɔ nunmen i nun'n sa, ɔ ti sran kpa. Sannge sran'n yoli sa tɛ, kpekun ɔ wunnin jrennen, ɔ nin wafa ng'ɔ nin Nanmien be afien'n ti kpa'n .

Sannge ble ng'ɔ nin i fata'n nun annze sa ng'ɔ ti kpa'n nun'n, Nanmien bali asie'n su wa Zezi m'ɔ fin Nazareti'n i wunnɛn'n nun naan ɔ kaci tɛ kunngba cɛ ng'ɔ fá yí sran'm be sa tɛ'm be ti tɛ'n. I sɔ yole nun'n, ɔ mannin atin kunngba cɛ nga sran'n kwla de i sa tɛ'n i kanga nun'n, i wie yeɗe dele'n, ɔ nin Nanmien be afien siesiele'n.

Jasin fe'm be kwlaa be nun'n, e kangan nde nga Zezi kannin'n be nun titi, be kan like nga ti ye ɔ yacili i tranwle jnanmien su lɔ Nanmien wun lɔ'n i nde. I ayeliɛ'n nin nde ng'ɔ kannin'n be kle ke i waan ɔ mánmán Nanmien, naan ɔ dí junman nga be sunmennin i ke ɔ dín ke ng'ɔ fa kannin'n sa:

ɔ fata ke n tran min Si i sua'n nun lɔ .

Junman nga Sie'n mannin min ke n dín, ɔ fata ke n di.

N fali ɔ junman'n i wieɗe'n n mannin wɔ aprunpan asie'n su wa.

Ke Zezi seli ke " **.bla min sin**, amun kwlaa nga amun fe'n, mɔ trɔ'n ti kekle amun su'n, n mán amun wunmien. Amun fa min trɔ'n be sie amun su, a **.nd suan min su like"** (Matie 11:28-29) Ke ɔ ko yo naan b'a ba naan b'a 'suan min like'n,' ɔ fata ke Zezi **.yo i Si i klun sa** .(Zan 6:38) m'ɔ su yo **.junman nga Nanmien sunmennin i ke ɔ dín**.(Zan 9:4)

Junman nga Zezi bali ke ɔ dín .

"Amun wun ke ble ng'ɔ nin i fata'n nun'n, mɔ e te leman wunmien'n, Klist wuli be nga be sroman Nanmien'n be ti." ... "Sannge Nanmien kle ke ɔ klo e: I nun mɔ e te yo sa tɛ yofue'n, Klist wuli e ti"(Rɔmfue Mun 5:6, 8) afin ɔ kunndeli ke **.ke be kundɛ naan be de sran ng'ɔ mlinnin'n** .t. (Lik 19:10).

"Ke sran wie'm be fa bu i'n sa'n, e Min'n cɛ-man ka naan w'a yia i nuan, ɔ tre i awlen amun wun.ɔ kundɛman ke sran fi mlin ., sannge maan sran kwlaa kaci i nzuen'n [ɔ kaci i men dile'n se sa tɛ'n nin i bɔbɔ i wun'n, ɔ kaci sran kpa m'ɔ yi Nanmien i nglo'n."(2 Pier 3:9).

Itiye, **Nanmien i klun sa'n yeɗe ke, ɔ man atin naan ninngɛ ng'ɔ yili be'n, be nin i be afien'n w'a sɛ .** .

"Nanmien ... kundɛ ke sran kwlaa jan be ti, naan be si nde nanwle'n, afin Nanmien kunngba cɛ ye ɔ ti Nanmien nin sran'm be afien siesiefue'n niɔn.ɔ **feli i wun yili tɛ** . sran kwlaa be ti (1 Timote 2:4-6 ɔ nin Matie 20:28; Mark 10:25 nin Ebre Mun 9:15). Zan kannin nde sɔ'n ke nga sa "Afin Nyanmien kloli men'n lele **.ɔ feli i Wa kunngba cɛ'n mannin naan sran kwlaa ng'ɔ lafi i su'n** .[.pisteuo – ɔ fa i wun man].**Be su mlinman i nun, sannge bé ján anannganman nguan.**" (Zan 3:16).

*"Nanmien i aklunye'n ti .(Zezi, Klist)m'ɔ kwla de sran'n, ɔ yili i wun nglo kleli sran'm be kwlaa".(Tit 2:11 nun). Sanguɛ "Nán be kwlaa nga be fle min ke, 'E Min, e Min'n,' bé wlú jnanmien su lɔ Famien diwle'n nun.**sran ng'ɔ yo min Si i klun sa'n** .m'ɔ o jnanmien su lɔ'n".(Matie 7:21 nun). Issɔ ti " ?Ngue ti ye amun fle min ke, 'Min Min, min Min' mɔ amun yoman like nga n se amun ke amun yo'n niɔn?" (Lik 6:46)?*

Sran ng'w ti i nde'n, m'w ti dele atin'n, m'w kplinnan su'n, m'w nantiman su'n, yele .“ .*ke sran kun m'w kplannin sua asie'n su'n sa (asie'n. aunpan annze nna m'w nin yobue'n be timan kun'n) m'w leman i bo ase kpa'n, i s'w'n ti'n, ke sua'n sa'n, i nunnunle'n 3 w'ie mlbnmlbn*”(Liki 6:49 nun).

"Min Si di junman titi lele ande, min kusu n di junman" (Zan 5:17). Zezi dili i Si junman'n ke ɔ dili men mɔ sa te nunmen i nun'n, m'w yoli Nanmien fe'n naan w'a fe i nguan'n nin i wunnen'n w'a man Nanmien ke te kunngba ce m'w ti kpa'n sa naan w'a yi sran'n i sa te'm be ti te, w'a nunnun i sa te'm be nun. ɔ kleli ke be kwlaa nga be lafi su'n, mɔ be fa be wun man i'n, be pan anannganman nguan Sie'n i wun lo (Zan 3:15, 16). ɔ seli ekun ke "Min ye n ti atin'n nin nanwle'n nin nguan'n niɔn, se w'a sinman min nun'n, sran fi kwla kɔman Sie'n i wun lo.

Nde tre 6

I jasin fe'n bole'n i bo bole'n .

"Ke ɔ yoli s'w'n, Zezi fin Galile lo bali Zurden nzue ba'n nun lo Zan i wun lo ke ɔ yo i batemun. Se ɔ ti ke Zan seli i ke: 'ɔ fata ke a yo min batemun, sanngɛ a ba min wun lo?' Sanngɛ Jɛsus teli i su ke: "Yaci i le sien'n, afin ɔ nin i fata ke e yo like kwlaa ng'w ti kpa'n." Kpekun, ɔ kplinnin su. Ke be yoli Zezi i batemun'n, ɔ fin nzue'n nun fiteli, panmien su lo'n tikeli i jrun, kpekun ɔ wunnin ke Nyanmien Wawe'n jrali ke anunman sa, ɔ bali i su, kpekun nen kun fin nyanmien su lo seli ke: 'Min Wa m'w ti min klun su'n, ye ɔ o le'n niɔn.'"(Mat 3:13-17 nun.

"Ke be yo sran'm be kwlaa be batemun'n, be yoli Zezi i batemun wie. Ke ɔ srɛ Nanmien'n, panmien su lo'n tikeli, ye Wawe'n jrali i su ke anunman sa. min klun jo ɔ wun kpa."(Liki 3:21-22 nun.

"Ke Zezi fin Zurden nzue ba'n nun lo bali'n, Wawe'n feli i ɔli aawle flennen'n nun lo cen ba ablanan, ye Suen tɔnfue'n lakali i." ... "Se a ti Nyanmien Wa'n, tu ɔ wun ase wa, afin be kleli i ke: "'ɔ se i anzi mun ke be sasa ɔ, ' ye "'Be su fa ɔ be sa nun, naan ɔ ja'n w'a tɔman yobue su."' (Lik 4:1-2, 9-12).

I jɔ: ɔ fataman ke be sa Nanmien nian. Sanngɛ ɔ sa sran'n i Nanmien sulafile'n nian, afin ɔ yaci sran'n i nun naan ɔ fa ajale wie mun. Klo sran kwla fa like ng'w klo i'n ke Adam nin Ewu nin Farizifue'm be sa, annze kusu ɔ kwla yo like nga Nanmien klo'n.

"Ƙe sran kun laka i'n, nán maan ɔ se ke: 'Nanmien ye ɔ laka min ɔ,' afin Nyanmien kwlá lakamen i sa te nun, ye i ɔɔɔ lakaman sran fi.(Zak 1:13-14 nun.

I junman'n .

"Ƙe mmusu'm be si Satan'n wieli i saci'n, ɔ yacili i le lele ɔ juli ble kpa kun nun. Ƙe Zezi seli i sin Galile lo'n, Nanmien wawe'n mannin i wunmien'n, kpekun i nde'n truli klo'n kwlaa nun, ɔ kleli sran'm be like be Nanmien sule sua'm be nun, sran kwlaa be manmannin i. Kpekun ɔ jasoli naan ɔ kánnagan nun.bo jasin fe'n . be man yalefue mun. ɔ sunmannin min ke n ko kan bissuafue'm be ti nun mien'n i nde, n ko kan apinsifue'm be wun ase, n ko yaci be nga be kle be yale'n be nun, n ko bo e Min'n i aklunye afue'n i jɔ" (Ezai 61:1-2 nun). Kpekun ɔ ɔɔɔɔɔɔɔnin fluwa'n, ɔ fa mannin junman difue'n, kpekun ɔ trannin ase. Sran kwlaa nga be o Nanmien sule sua'n nun'n, be nin o i su, kpekun ɔ seli be ke: "Ande'n, nde nga amun tili'n, ɔ kpennin su."(Liki 4:13-21 nun.

I jɔ: ɔ fata ke Nanmien i nvlefue'm be bo Klist, "Jasin fe'n" i jɔ ke nga ɔ fa bo sa te'm be yaci cele nde'n sa. Zuifu'm be minndeli ke be yaci be sa te'm be ce be, afin be te nga be yi'n, ɔ kwla nunnunman be.

Be 'sa te'n i te'n, m'ɔ ti wafa ngunmin kun'n, be dun mmua kannin i nde Moizi i mmla'n nun. ɔ ti like ng'ɔ ti te'n i nunnunle te'n, i bo'n yele ke be nin Nanmien'n be tra aengue ekun. ɔ ti sanwun, nán Nanmien jrun jranfue'n ye ɔ fata ke ɔ kan ɔn, sanngɛ Nanmien jrun jranfue'n i ngunmin ye ɔ di ɔ.

"Nanwle, sran ng'ɔ lafi min su'n, ɔ le nguan m'ɔ leman awielie'n, min ye n ti kpanwun m'ɔ man nguan'n niɔn. Amun nannan'm be dili mani'n aawle flennen'n nun lo, sanngɛ be wuli. nnen'n, mɔ n' fá mán naan men'n w'a pan nguan'n."(Zan 6:47-51 nun.

I jɔ: Klist ye ɔ ti kpanwun m'ɔ man nguan m'ɔ man anannganman nguan'n niɔn, ɔ ti "Nde nga be man nguan'n" m'ɔ fata ke sran kun di naan w'a pan anannganman nguan'n niɔn.

Zezi seli ke . "Min ye n ti atin'n nin nanwle'n nin nguan'n niɔn. Sran nga w'a sinman min nun'n, ɔ kwla kɔman Sie'n i wun lo."(Zan 14:6-7) Zezi wunngeli be wun lo naan w'a se be ke: "Nanmien mannin min atin ke n sie panmien su lo nin asie'n su ninngɛ'n kwlaa. I ɔɔ'n ti'n, amun wɔ ko kle nvlenvle'm be kwlaa be like naan be kaci min ɔɔɔɔɔɔɔfue, ye amun yo be batemun Nanmien i dunman nun.

Sie nin Ba'n nin Wawe'n be Si, ye amun kle be ke be nanti nde kwlaa nga n kan kleli amun'n su. Ye nanwle, min nin amun e o cen kwlaa lele men'n fa' wle. (Matie 28:18-20 nun.

I kwlaa so'n i su like ng'o kleli'n yele Nanmien nuan ijofue'm be nde nga be kpennin su'n, o nin abonuan sa mun, o nin i agualie su'n, ke o wuli nzra nun'n, o nin i asielie'n, o nin i cenle'n mo i so'nnzofue ya kpanngban be wunnin i'n.

I panndra mun .

Sran kun seli ke panndra'n ti asie'n su nde kun m'o le panmien su lo nde'n nich. O yo ke Zezi i like klele'm be nun sunman be kannin be panndra nun sa. Nanwle, o fata ke be yo "Sie'n" i klun sa'n. Atrekpa'n, Zuifu nga be kundde ke be yo Nanmien fe'n, be kwla wun panndra so'm be nun sunman be wle, sanng'e Nanmien sule wafa'm be su kpenngben nga be awlen'n ti be junman'n, nin kwla'e'n, nin jrun'n, o nin sika'n, b'a kwla wunmen i nde'n i wle annze b'a kpinman su ke be fa' panndra'm be nun nde'n. O ti kekke ke sran ng'o akunndan'n ti mlanwa'n, o wun ninng'e nga be ti weiin'n be wle.

I abonuan sa mun .

?Ngue ti ye be yoli abonuan sa mun on? ?Zezi kundde ke o fa' sran'm be jin sie i su, annze o kundde ke i nvlefue'm be fe i yo be famien, annze kusu Nanmien i nda ng'o tali ke o sunman sran ng'o kpali i sieli i ngunmin'n, o su kpen su? Ke panndra'm be nun'n sa'n, o fata ke be "yo Sie'n i klun sa'n."

Be sunman nun'n, sran kpanngban kpa be suli Zezi su, atrekpa'n, be kunddeli ke be wun ke "?Ngue ye o o nun man min o?" annze kusu be kundde ke be si nde'n i wle kpa annze kusu be kundde ke be jan politiki nun kwla'e se Zezi ye o yo be famien asie'n su wa'n nich. Atrekpa'n, sran wie'm be lafilu su ke o kwla yo Mesi'n. Be kwla kpe lalofue so'm be nun akpasua nsan:

Sran ng'o pannin abonuan sa'n .

Nanwle, be kwlaa be klun j'li, kpekun be manmannin Nanmien kpa. Like kunngba ce ng'o ti cinnjin kpa'n, yele kanninfue blu mo be nun nsien b'a saman be sin b'a manman Nanmien'n, be sanwun yole'n.

Be nga be wunnin abonuan sa so'n .

Nan abonuan sa so'n i ngunmin ye lalofue'm be niannin on; be wunnin i wle ke sran'n leman wunmien naan be sieli i nzolie ke Nanmien i wunmien'n ti ye be kwla yo abonuan sa so' mun on. Be nun sunman be manmannin Nanmien, be menmennin i - sanng'e nan Farizifue mun on. Abonuan sa nga Zezi yoli be'n, be o nde akpasua B nun.

Nanmien sule wafa'm be su kpenngben mun .

Nanmien sule wafa'm be su kpenngben mun yele Mmla klefue mun nin Farizifue nga be le ananbeun ninng'e mun'n, mo be le kwla'e'n, mo be le jrun'n, mo sran'm be manman be'n. Be lafilu su ke se sran ngbenngben'm be lafi su titi ke Zezi ye o ti Mesi'n, o nunnun be nve'n, o nin be junman'n, o nin be kwla'e'n. O maan, b'a kpinman su ke o fin panmien su lo, annze abonuan sa ng'o yoli'n, be nun wie fi fin Nanmien. Be seli ke be fin Suen t'nfue'n i tinmin'n. Be kunddeli ke be kun i sanng'e be sro sran nga be lafi su ke o fin Nanmien'n. I agualie su'n, be fonnin be b'ob' be nzuen nin be mmla kpanngban; i wie yeke ke, j'le dile Wunmien-lole-cen'n nun, ato nde kunddele, sika tuale i .

be trali i sanngɛ ɔ kplinnin su ke be seli i sin'n, ɔ seli ke ɔ ti "moja sika." I agualie su'n, be seli ke "Maan ɔ fin waka'n su lo jra naan y'a lafi i su". Ke ɔ ko yo naan w'a jra waka'n su'n, ke ɔ wuli'n, ɔ wa jannin nguan ekun ye be te kplinnan su ke be lafi i su.

I kɔɔfue mun .

Nde mma'm be kle be nga be tanndannin Klist i jrun asie'n su wa junman dile ble nun'n, ɔ nin be nga be tanndannin i asɔnun'n i jrun ke i cennin nguan'n, ɔ nin ke ɔ ɔli jannin su lo'n.

Erɔdu (Rɔmu famien)

"?Nin ye be wuli Zuifu'm be famien'n nichn? E wunnin i nzraama'n wia afilie lo lika'n nun lo, ye e bali i sule'n nichn"....Ke Famien Erɔdu tili nde sɔ'n, i wla boli i wun ... "ɔ sunmannin be Betleemun lo naan w'a se be ke: 'Amun wɔ ko kunnɛ ba'n i kpa. Ke amun ko wun i ce'n, amun kan kle min naan n ko koto i bo wie.'".... " .Ke Erɔdu wunnin ke Magifue'm be wleli i gble'n, ɔ fali ya dan kpa, ɔ maan ɔ seli ke be kun Betleemu nin i wun koko le ba yasua kwlaa nga be le afue njɔn annze be nin a jannin afue njɔn'n, ke nga ble ng'ɔ suannin Magifue'm be sa nun'n fa kle'n sa."(Matie 2:2-3; 8, 16)

Suen tɔnfue'n (Satan) .

"Kpekun Jannin wawe'n fali Zezi ɔli aawle flennen'n nun lo naan Suen tɔnfue'n w'a sa i nian. Ke ɔ sɔli cen ba ablanan nin kɔngue ablanan'n, awe kunnin i. Suen tɔnfue'n bali i wun lo, ɔ seli i ke: 'Se a ti Jannin i Wa'n,' ... Suen tɔnfue'n feli i ɔli oka kun m'ɔ ti nglo kpa'n su lo ekun, ɔ feli i ɔli men'n nun lo famien diwle'm be kwlaa be jrun lo. ɔ seli ke, "se amun koto naan amun su min'. Zezi seli i ke: 'Satan, jao min wun le! Afin be kleli i ke: 'Su ɔ Min Nyanmien'n, i kunnɔba ce su i.'" Kpekun Suen tɔnfue'n yacili i le, ye anzi'm be bali be niennin i lika."(Matie 4:1-3; 8-11)

Nazareti lofue mun (Klofue mun)

"Ke Zezi wieli jannin sɔ'm be kan'n, ɔ jasoli le, ɔ juli i klo lo, ɔ kleli sran'm be like be Jannin sule sua'n nun lo, ɔ boli be nuan, ɔ seli be ke: '?Nin ye bian nga jannin ngwlele nin abonuan sa mun ɔn? ?Nán waka kɔfue'n i wa'n ye ɔ o le ɔ? Kpekun be fali i wun ya."(Matie 13:53-57 nun.

Zida Iskaritɔti (Akoto'm be nun kun)

"Ke ɔ yoli sɔ'n, sran blu-nin-njɔn'm be nun kun mɔ be fle i ke Zida Iskaritɔtu'n, ɔ ɔli Jannin jrun jranfue'm be su kpen'm be wun lo, ɔ seli be ke: '?Se n fa i n man amun'n, ngue ye amún fá mán min ɔ?' Ye be kanngannin sika ablasan (30) be mennin i.(Matie 26:14-16 nun.

Farizifue mun, nin Jannin jrun jranfue'm be su kpen mun, nin kpenngben mun, nin mmla klefue mun, ɔ nin apia'm be bofue mun

"Ke be fite'n, sran wie'm be fali bian kun m'ɔ ti bobo'n, mɔ mmusu'm be o i su'n, be bleli i.

Ke be fuannin mmusu'n, bobo'n ijɔli. Ye swran'm bé bo bé nuan, bé sé ke: E nin'a wun'a sa ke nga sa Israël le! ... Sannge Farizifue'm be seli ke: 'Mmusu'm be su kpen'n ye ɔ fuan mmusu mun ɔn.' ... nian, bian kun o le, i sa'n w'a wu. Ye bé useli i ke: ?Mmla'n man atin ke sran kun yo sran juejue Wunmien-lole-cen'n nun? — naan b'a tɔn i suen. Ye o sé bé ke: ?Amun nun onin ye se bua kun le kun'n, se bua'n tɔ kunman kun nun Wunmien-lole-cen'n nun'n, ɔ su tramen i, ɔ su yimen i? ?Se ɔ ti sɔ'n, nn sran'n ti kpa tra bua'n? ɔ maan, sran kwla yo like kpa Wunmien-lole-cen'n nun.' Kpekun ɔ seli bian'n ke: 'Tinnge ɔ sa'n.' ɔ tinnge i sa'n, kpekun ɔ yoli juejue ke kun'n sa. Ke Pharisifue'm bé fitéli, bé kpli wafa nga bé kun i'n i wun. ... Ke Nyanmien nyrun dyranfue dandan nin Pharisifue'm bé tili i panndra'm bé nun'n, bé wunnin i wle ke be nde ye ɔ kan ɔn. Sannge ke be kundeli ke bé tré i'n, sre kunnin be sran kpanngban'm be prun, afin be bu i ke ɔ ti Nanmien nuan ijɔfue. (Matie 9:32-34; 12:10-14 nun; 21:45-46 nun.

"Ke ɔ yoli sɔ'n, Zezi kannin nde kleli sran kpanngban mun nin i sɔnnzɔnfue mun ke: 'Mmla klefue mun nin Farizifue mun be ti Moizi i bia'n su, i sɔ'n ti'n, nde kwlaa nga be se amun ke amun yo'n, amun fa su, sannge nán amun yo ke be lie'n sa, afin be kan nde'n, sannge amun yoman like'n' ... 'Sannge amun mɔ amun ti gblefue mun'n, mɔ amun ti gblefue'n, amun mɔ amun ti gblefue'n, amun ti amun yako! panmien su lɔ'n, ɔ nin sran'm be kun, afin amun bɔbɔ amun wluman lɔ, ye amun manman be nga be kundé ke bé wú lɔ'n be atin ke be wlu lɔ.' ... Ke ɔ yoli sɔ'n, Nanmien prun jranfue'm be su kpen mun nin mmla klefue mun, ɔ nin nvle kpenngben'm be yiali Nanmien prun jranfue dan nga be fle i ke Kaifu'n i sua'n nun lɔ, kpekun be fali ajale ke bé fá gble bé fá Zezi bé kún i.' (Matie 23:1-3; 13-14)

"Be nga be trali Zezi'n, be feli i ɔli Nanmien prun jranfue dan Kaifu i wun lɔ, lɔ ye mmla klefue mun nin kpenngben mun be yiali ɔ. Sannge Pieli suli i su mmuammua kpa lele ɔ juli Nanmien prun jranfue dan'n i sua'n nun lɔ. ɔ maan be kunnin i, sannge b'a wunman wie fi. (Matie 26:57-60).

Klist i kpɔfue mun . (Be nga be se ke Klist timan Nanmien'n)

"Wafa nga amun kwla wun Nanmien wawe'n i wle'n ye: Wawe kwlaa ng'ɔ se ke Zezi Klist bali klɔ sran'n, ɔ fin Nanmien, sannge wawe kwlaa ng'ɔ seman ke Zezi ti'n, ɔ finman Nanmien.(1 Zan 4:2-3).

"Lakafue kpanngban bɔ be seman ke Jésus-Krist bali ke klɔ sran sa'n, b'a ba men'n nun, be kwlaa be ti lakafue nin Krist i kpɔfue."(2 Zan 7)

Be treli i .

Klist i wunnen'n i prannen'n boli i bo Zetsemene lɔ. Kplinle klikli sɔ'n i lika kpanngban'm be nun'n, like nga ɔ ti sran'n i wunnen'n i cinnjin kpa'n, ye le mmoja'n i nve'e'n. ɔ ti nde fe ke St.

Liki m'ɔ ti dɔɔɔɔɔ'n, i kunngba ɛe ye ɔ kannin nde sɔ'n niɔn. ɔ seli ke, "Ye ke mɔ ɔ o jrennen nun'n ti'n, ɔ sɔeli Nanmien lele. Ye i nvɛɛ'n kacili ke mmoja sa, ɔ tɔli asiɛ'n su." (Lik 22:44).

Nanmien sule wafa'm be su kpenngben'm be jɔle dile.

"Zezi seli Nanmien jrun jranfue'm be su kpen mun nin Nanmien sua'n i sunianfue mun, ɔ nin kpenngben nga be bali i kundɛɛ'n be ke: '?N ti jin keklefue, ɔ maan amun fali trɔ nin waka be bali? Kpekun be tɔeli i, be fe i ɔli Nanmien jrun jranfue'm be su kpen'n i awlo lɔ.'(Liki 22:52-54 nun.

Ke be trali Zezi kɔngue afien'n, be feli i ɔli jɔle difue dandan mun nin Nanmien jrun jranfue dan Kaifu be ja su. Lika sɔ'n nun ye be yoli sran'n i wunnen'n i jrennen klikli'n niɔn. Ke Kaifu usali Zezi i kosan'n, sonja kun boli i jrun'n, afin w'a tɔman bliin. Famien sua'n i sunianfue'm be katali i jrun, kpekun be sɔli i sɔle su naan ke bɛ sɔn'n, be tinuntinun bɛ sɔn'n, b'a wun be wɛ, kpekun b'a tu i nuan, kpekun b'a bo i jrun.

Rɔmunfue'm be jɔle dile'n

"Ke ɔ yoli sɔ'n, Pilati wluli sua'n nun lɔ ekun, ɔ fleli Zezi, ɔ useli i ke: '?A ti Zuifu'm be famien'n? Zezi useli i ke: '?ɔ bɔɔɔ ɔ akunndan ye ɔ o le ɔ, annze kusu sran wie mun ye be kannin min nde kleli wɔ ɔ? ?N ti Zuifu? Pilati teli i su ke: '?ɔ sran mun nin ɔ Nanmien jrun jranfue'm be su kpen mun ye be fali wɔ be mannin min-ɔn? Zezi seli ke: 'Se ɔ ti men nga nunfue'n, nn min sufue'm bɛ kún ale naan Zuifu'm b'a traman min.' Sanngɛ sien'n, min famien diwɛ'n fin lika ufle. 'ɔ maan, a ti famien!' Pilati seli ke: 'I kpa bɔɔɔ'n, ke a se ke n ti famien'n, i sɔ'n ti ye n bali men'n nun ke n kán nde nanwɛ'n i nde klé sran mun ɔn.'(Zan 18:33-37 nun.

Nglemun nde kpa'n, mɔ be boli Zezi'n, mɔ be boli i'n, mɔ nzue'n wieli i nun'n, mɔ kɔngue ng'ɔ lafiman'n ti'n, ɔ feli'n, be feli i be ɔli Antoni lɔ klɔ'n i su kpen'n i sua'n i sin lɔ, lika nga Zide lɔ jɔle difue Pɔnsu Pilati sie'n. Nanwɛ, ke Pilati kundɛli ke ɔ fá junman'n mán Erɔdu Antipasi m'ɔ ti Zide lɔ famien'n, amun si like ng'ɔ yoli'n. Ke é sé ye'n, Erɔdu w'a yoman Zezi i sa tɛ fi, ɔ maan be feli i be ɔli Pilati lɔ ekun. Be fali nde sɔ'n be kacili nde - "Dɔrtrɔ bian kun dili sran nga be boboli i waka'n su'n i nde, Dɔrtrɔ bian C. Truman Davis, 1999 nun.

Kkundik/krucifikasi.html"

Ke sran kpanngban sɔ'm be kpannin'n, ye Pilati seli ke be yaci Bar-Abbas nun ɔn, kpekun ɔ seli ke be bo Zezi nin ngble naan be bo i waka'n su ɔ.

Nde tre 7

Sran'm be ti tɛ mɔ be yili'n .

“Sonja’m be fali Zezi ɔli famien sua’n i sua’n nun ɔ, be flɛli sonja’m be kwlaa be yiali, be wlɛli i tralɛ ufue kun, be fali oviowie be toli famien kle, be wlɛli i, kpɛkun be kpannin i kɛ: ‘Zuifu’m be famien’n, ɔ yo ɔ mo!’ Kpɛ sunman’n, be fali waka be boli i ti’n su, kpɛkun be guɛli i nuan nzɔliɛ. Be ɔli be ja ase, kpɛkun be nin yili i. Kɛ be yoli i finfin wieli’n, be yili tralɛ ɔkwɛ’n, kpɛkun be wlɛli i bɔbɔ i tralɛ’n.” (Marki 15:16-20 nun.

Be bole

Kɛ be se kɛ be bo sran kun waka’n su’n, i ɔ’n ti’n, kpɛnngben’m be nuan sɛman su kpa. Blɛ ɔ nun’n, Rɔmu ɔ fluwa klɛfue’m be dan lika be faman ndɛ nɛnɔn ɔ’m be sieman be wun. Fluwa sifue kpanngban be bu i kɛ i klikli nun’n, Pilati seli kɛ be bo Zezi kɛ i ɔ tulɛ’n sa, naan kɛ sran kpanngban’m be sroli i kɛ jɔlɛ difue’n w’a jranman Sezari i sin kpa’n, i ti ye be seli kɛ be bo i waka’n su ɔ.

Kɛ be yili Bisuafue’n i tralɛ’n, mɔ be tɛtɛ i sa’m be su waka kun m’ɔ o i ti su’n su’n, ye be siesieli be wun naan b’a bo i ɔ. ɔ ti su kɛ Rɔmunfue’m be miannin be nin be nantili Zuifu’m be mmla’n su ndɛ ɔ’n nun, sannge Zuifu’m be le laa mmla kun m’ɔ se kɛ nán be bo sran’n i tɛtɛ tra ablanan ɔn.

Rɔmu sonja kpɛnngben’n, ɔ fɛ i flagrum (annzɛ flagellum) i sa nun ɔ kɔ i jrun. I ɔ’n ti ngble kaan kun mɔ be fa kplo nɛnɔn kpanngban mɔ be ti nɔnnin kpa’n, mɔ be fa plɔmu nɛnɔn kanngan nɛnɔn be fa tɛtɛ be nun kunngunngun’n i awielie ɔ’n. Be fa ngble ng’ɔ ti kekle kpa’n be jra Zezi i ja’m be su, ɔ nin i sin’n, ɔ nin i ja’m be su kpɛ sunman. I klikli nun’n, jranman’m be kpɛ kplo’n i ngunmin nun. Kpɛkun kɛ bɛ bɔ be’n, be kpɛ kplo’n i bo ɔ lika’m be nun kpa, kpɛkun i klikli nun’n, mmoja’n fin kplo’n i nun nzɔliɛ nin nzɔliɛ like’m be nun, kpɛkun i agualie su’n, mmoja’n fin nzɔliɛ like nga be o kplo’n i bo ɔ’n be nun.

Plomb i bole kanngan’m be dun mmua yi nzɔliɛ dandan mɔ be ti mlanmlanmlan’n, mɔ kɛ be bo be’n, be bubu be nun’n. I agualie su’n, i sin kplo’n ti nɛnɔn tinnin ye lika’n kwlaa ti nɛnɔn m’ɔ ti tɛtɛ’n, m’ɔ su tu’n, mɔ be kwla wunmen i wlɛ’n. Kɛ sonja kpɛnngben ng’ɔ nian bisuafue’n su’n, ɔ wun kɛ bisuafue’n su wa wu’n, i agualie su’n, be yaci bisuafue’n i bole.

I sin’n, be tike Zezi m’ɔ ti mlanmlanmlan’n i nun, kpɛkun be yaci i lɛ naan ɔ ɔ yɔbue’m be su, kpɛkun i bɔbɔ i mmoja’n w’a ɔ i su. Rɔmu sonja’m be wun kɛ Zuifu ɔ m’ɔ fin men’n i akpasua ɔ’n su’n, m’ɔ se kɛ ɔ ti famien’n, ɔ su yo srole dan kpa. Be to tralɛ kun I ja’n su, kpɛkun be fa waka be sie i sa nun kɛ famien kpɔlɛ sa. Be te mian famien kle kun wun naan b’a kwla di be srole’n i nuan su. Be fa waka mma nga be kwla jran kekle mɔ be fa ovie tinnin be kata be su’n (mɔ be fa yo waka kpanngban’n) be tɛtɛ be yo kɛ famien kle sa, kpɛkun be fa ɔ’n be tɛtɛ I ti’n nun. I lɛ nun ekun’n, mmoja’n tu dan kpa, afin i ti’n ti sran’n i wunnen’n i lika nga be nun mmoja’n w’a sin kpa’n, be nun kun.

Ke sonja'm be sroli i mo be boli i jrun'n, be fali waka'n i sa nun, kpekun be boli i ti'n su, kpekun be fali ovi'm be wleli i ti'n nun kpa. I agualie su'n, be fe be wun kpinngbinle'n i yole'n, kpekun be kpe trale'n i sin. Ke mo wa dun mmua wa jran moja nin mmoja'n be su'n ti'n, ke be yi i'n, o yo i ya dan ke nga be fa yi i opele'n i nun nzolie like'n sa, kpekun o ce kan'n, ke be su bo i ekun'n, tukpace'n i nun mmoja'n bo i bo ekun.

Be boboli i waka'n su

Ke mo Romunfue'm be nanti Zuifu'm be nzuen'n su'n ti'n, be feli i trale'm be seli i sin. Be fa waka'n i patibulum ng'ci ti kekle kpa'n be cici i ja'm be su, kpekun Klist mo be buli i fo'n, o nin awiefue neta, o nin Romu sonja nga sonja ya kun ye o sie be'n, be kunle nde'n bo i bo blebleble Via Dolorosa su. Kannze kaka o miennin i nin nantili jranjran'n, sanngwe waka ng'ci ti kekle kpa'n i konnin'n, o nin moja kpanngban ng'ci tu'n ti'n, o bo sran'n, be ti dan kpa. O kpla, kpekun o to. Waka ng'ci ti tete kpa'n, o wlu be ja'm be kplo'n nin be ja'm be nun nzolie like'm be nun. O mien i nin jaso, sanngwe be fuannin kb sran'm be wunnen'n lele o trali be awlen'n.

Ke mo sonja ya kun'n i nin o waka'n su'n ti'n, o fali sran kun m'ci fin sran ble men'n i nglo lo lika'n nun'n, m'ci ti sran dan kpa'n, mo be fle i ke Simon m'ci fin Sireni'n, ke o fa waka'n. Zezi suli i su, o te tu moja, ye o te sro nvee m'ci ti mlanmlanmlan'n, lele mo i agualie su'n, be fali kilo 650 be o Antonia m'ci ti tannin sua'n nun lo'n, be o Gogota lo'n.

Be mannin Zezi nzan mo be fali miri m'ci ti ayre nga be fa yo sran'n i ya'n, be sanngannin nun'n. O kpinman su ke o non nzan. Be seli Simon ke o fa patibulu'n sie i asie wun naan be to Zezi i sin lo ndende, kpekun i jinma'w wa jran waka'n su. Legionnaire'n wun depression ng'ci o i sa'n i jrun le'n. O fa blale ng'ci ti kekle kpa'n, m'ci ti nglonglo'n, o fa sin i sa'n nun lo, kpekun o wlu waka'n nun lo kpa. O ko bue kun lo ndende, kpekun o yo like so'n ekun, o nian su kpa naan wa tremen i sa'm be nun dan, sanngwe o yaci i sa'm be nun kan naan be bo sin yia. I sin'n, be mantan patibulum'n i lika'n nun stipe'm be ti su lo, kpekun be fa titulus nga be kleli i su ke "Zezi m'ci fin Nazareti'n, Zuifu'm be Famienn'n" be bo i lika'n nun.

Sien'n, be fa ja be su'n be jran ja be su'n i sin lo, kpekun ke be fa be ja neta'n be jran, be ja mma'm be o asie'n su'n, be fa paktablu kun be sin be ja neta'n be nglo lo lika'n nun, kpekun be ja'm be jran jran kan. Sien'n, be boboli sran nga be kunnin i'n waka'n su. Ke o jran blebleble'n, m'ci fa to kpanngban kpa ko i sa'm be su'n, o yo i ya kekle kpa, o to i sa mma'm be su, kpekun o to i sa'm be su naan wa bo i ti nun mien'n nun. Ke o fe i wun ko nglo lo naan wa panman jrennen tete so'n, o fe i to'n kwlaa sie i ja'm be nun paktablu'n su. I le nun ekun'n, ke nzolie like'n kpe ja'm be ja'm be afien'n, i ya'n ti kekle kpa.

"Be juli lika kun mo be fle i Gogota'n (i bo'n yele ke Ti'n i lika'n). o: ZEZI YELE, .

ZUIFU'M BE FAMIEN." (Matie 27:33-37).

"Ke bé bóbo i waka'n su'n, nn nglɛmun dɔ nsan su'n w'a ju, ndɛ nga be tɔnnin i suen'n i su ndɛ'n ye: Zuifu'm be famien'n." (Marki 15:25-27).

"Nɔɔsue nun dɔ ngwlan su'n, lika'n tɔli aosin nun mɛn wunmuan'n su lele fa juli nnɔsua nun. Sabaktani?" - i bo'n yele ke: "Min Nanmien, min Nanmien, ngue ti ye a yacili min-ɔn?"(Marki 15:33-34 nun.

Ke ɔ yó sɔ'n, nn ke be sa'm bé fé'n, nzɔliɛ dandan'm be tɔ be wunnen'n su, kpekun be yo be ya dan kpa, be yaciman, be bo be wun. Ke ɔ yó sɔ'n, nn w'a kwlá fuanmen i wun w'a ɔman nglo lɔ. Ke ɔ jrán i sa'm be su'n, i wunnen'n i lika nga be fle i ke pectoral muscles'n, ɔ timan kpa, kpekun i wunnen'n i lika nga be fle i ke intercostal muscles'n, ɔ kwlá diman junman. Be kwla fa aunmuan'n be wlu be fɔkɔ'n nun, sanngɛ be kwlá tumɛn i. Zezi kunndɛ ke ɔ jrán su naan w'a kwla lo wunmien kan bɔbɔ. I agualie su'n, gazi nga be fle i ke dioxyde de carbone'n, ɔ sɔnnin i fɔlɛ'n nin i mmoja'n be nun kpekun nzɔliɛ like'n i bue wie'm be wie. Spasmodique nun'n, ɔ kwla tinngɛ i wun nglo lɔ naan w'a tu i wunmien'n, naan w'a fa oxygène m'ɔ man nguan'n w'a wlu lɔ. Atrekpa'n, blɛ sɔ'm be nun ye ɔ kannin ndɛ kpe kanngan nso nga be kleli be'n niɔn.

I klikli'n yele ke: "Baba, yaci cɛ be afin be siman like nga be yo'n."

I nɔn su'n, ɔ seli awiefue ng'ɔ kacili i sin'n ke: "Andɛ'n, a nin min é trán mɛn klanman'n nun lɔ."

I nsan su'n, ɔ niannin Zan m'ɔ ti gbanflen kan'n, m'ɔ ti srɛ m'ɔ kun i'n, m'ɔ ti awlabɔɛfue'n, ɔ seli ke: "Nian ɔ nin." Kpekun, ɔ niannin i nin Mari, ɔ seli ke: "Bla, nian ɔ wa'n."

Kpanlɛ nnan su'n fin Jue Mun 22 i bo bolɛ nun ke: "Min Nanmien, min Nanmien, ngue ti ye a yacili min ɔ?"

Dɔ nga be fa yo sran'n i ya m'ɔ leman awielie'n, m'ɔ kpe i wun'n, m'ɔ kpe i ja'm be nun'n, m'ɔ kpe i wun'n, m'ɔ kpe i wun'n, ɔ yo i ya m'ɔ kpaja lika nga be kpe nzɔliɛ like'm be nun'n. ɔ tu sin waka ng'ɔ ti tɛtɛ kpa'n i su, ɔ tra i awlɛn dɔ kpanngban kpa, ɔ kpe i wun kpe sunman, ɔ kpe i wun kpe sunman, ɔ kpe i wun kpe sunman, kpekun ɔ kpe i wun kpe sunman. Kpekun, ya kekke kpa kun bo i bo, ɔ yo sran'n i awlɛn'n i bo lɔ kpa, kpekun i awlɛn'n nun mmoja'n w'a yi blebleble, kpekun ɔ bo i awlɛn'n i tɛtɛ yolɛ bo.

Sran kun i wla kpen Jue Mun 22 su'n, i ndɛ mma 14 su'n su ekun: "N gua min wun ke nzue sa, min ovie'm be kwlaa be ti mlanmlanmlan, min awlɛn'n ti ke nnen ngble sa, ɔ sanngan min klun lɔ."

Sien'n, ɔ ka kan ɔ wie. Nzue nga be o sran'n i wunnen'n nun'n, be nunnunlɛn w'a ju lika kekke kpa kun nun; awlɛn'n m'ɔ ti mlanwa'n, ɔ su mien i jin kpa naan w'a fa mmoja ng'ɔ ti kekke, m'ɔ ti mlanmlanmlan'n, m'ɔ timan kekke'n w'a wlu nzɔliɛ like'n nun; fɔkɔ nga be kleli be jɛnɛnɛn'n, be su mian be jin kpa naan b'a kwla jran aunmuan kanngan wie'm be nun. Nzue'n w'a wie be wunnen'n nun kpa'n, be fa be ninngɛ kpanngban kpa be ko man be ti nun mien'n. Zezi kpannin kpe nnun su ke: "Nzue'n kun min."

Sran kun i wla kpen Nanmien nuan ijpfue'm be jue 22 nun nde mma ufle su ke: "Min wunmien'n w'a wie ke se nja sa, min taflanman'n w'a jran min jinma'm be su, ye a fali min ɔli wie'n i awunjan'n nun."

Be fa éponge kun mɔ be fa posca, m'ɔ ti nzan ng'ɔ ti ɔɔɔ'n, m'ɔ ti Rɔmu sonja'm be nzan cinnjin kpafue'n, be fa wle i nuan'n nun. ɔ yo ke ɔ faman nzue'n i nun wie fi sa. Zezi i wunnen'n w'a yo dan kpa sien'n, ye ɔ kwla wun ke wie'n i are'n su sin i wunnen'n nun. I sɔ'n i wle wunle'n, ɔ yi i nde nsien su'n m'ɔ se ke "ɔ wieli."

I sa te'm be ti tele junman'n w'a wie sien'n. I agualie su'n, ɔ fali ajale ke ɔ wú. Ke ɔ jannin wunmien kasien kun'n, ɔ feli i ja ng'ɔ ti tete'n fa jrannin ɔɔɔtablu'n su ekun, ɔ jrannin i ja'm be su, ɔ doli umien kpa, kpekun ɔ kpannin i kpanle nso su'n nin kasien'n ke: "Baba! N fa min wawe'n n wla ɔ sa nun."

I onga'n amun si i. Ke ɔ ko yo naan b'a saciman Wunmien-lole-cen'n, Zuifu'm be seli ke be sunman sran nga be buli be fɔ'n, naan be yi be waka'm be su. Wafa nga sran'm be fa yo naan b'a bo sran kun waka'n su'n, yele ke be kpe i ja'm be ovie'm be nun. I sɔ'n yoli maan sran nga be yoli i sa te'n, w'a kwla fuenmen i wun nglo lɔ; ɔ maan, be kwla yiman tete'n i nglo be jinma'n i nun nzɔlie like'm be su ye be jinmuen'n tɔli ndende. Awiefue njɔn sɔ'm be ja'm be bubuli, sanngɛ ke sonja'm be juli Zezi wun lɔ'n, be wunnin ke i sɔ yole'n timan cinnjin.

Ke é sé ye'n, ke ɔ ko yo naan sonja kpenngben'n w'a lafi su kpe njɔn ke ɔ wú'n, ɔ feli i trɔ'n sinnin lika nnun su ng'ɔ o nnen'n i nvenwun'n i afien'n, ɔ sinnin nglo lɔ lika nga be fle i ke péricarde'n nun, kpekun ɔ wluli i awlen'n nun lɔ. Jasin fe'n i nde tre 19 nga Zan kleli'n i nde mma 34 su'n se ke: "Ke ɔ yó sɔ'n, nn mmoja nin nzue be fiteli ndende kpa." Yele ke, nzue nzue kun fin saci ng'ɔ sin sin awlen'n nun'n nun fiteli, ɔ maan be wunnin i wle ke e Min'n w'a wuman ke be bobo i waka'n su titi'n sa, sanngɛ awlen'n w'a yoman kpa (awlen'n w'a bubu) afin nzue ng'ɔ o perikardi'n nun'n ti'n, ɔ boli i bo, kpekun ɔ wuli.

ɔ maan, e wunnin sa te sɔ'n i nzɔlie like nga sran'n yili i nglo sran'n nin **.Nanmien wun lɔ. ɔ yoli like sroesroe kpa, ye ɔ trali su ke n jaso** .e wla bo e wun ye e wla bo e wun. Nanwle, ke e le Nanmien i aunnvue sile m'ɔ leman awielie'n i sin like dan'n, ɔ yo e fe dan.

I awielie - Kplole nin waka'n su kpelele .Be fali nde sɔ'n be fin – "Dɔrtrɔ bian kun dili waka'n su'n i su nde, dɔɔtrɔ bian C. Truman Davis, konnnections.com/Kcundick/crucifix.html" nun.

Davidi dun mmua kannin nde sɔ'n i nde .way "Min Nanmien, min Nanmien, ngue ti ye a yacili min ɔ? Ngue ti ye a nin min dele'n be afien'n ti nun sɔ ɔ? ... Sanngɛ n ti nnen ngble, n timan sran, sran'm be buman min finfin, sran'm be buman min finfin.ORD; maan L . ORDde i. Maan ɔ de i, afin i klun jɔ i wun. ... Be gua min ke nzue sa, min ovie'm be kwlaa be ti mlanwa. Min awlen'n w'a kaci ke nnen sa; ɔ sanngannin min klun lɔ. Min wunmien'n w'a wie ke se nja sa, ye min taflanman'n w'a wie .

ɔ jran min nuan'n i ti su lɔ; a fa min sie wie'n i awunpan'n nun. Alua'm be bo sin yia min; sran tɛ'm be akpasua kun bo sin yia min, be kpeli min sa nin min ja'm be nun. N kwla kanngan min ovie'm be kwlaa be nun; sran'm be nian min, kpekun be bo min nuan. Be cɛcɛ min trale'm be nun, kpekun be tu min trale'n i wun ɸɔɔ. ... Asie'n i bue kwlaa be wla su fiman su, kpekun bɛ káci be sin L .ORD, ye nvlenvle'm be nunfue'm be kwlaa bɛ koto i bo, afin famien dile'n ti L .ORDye ɔ sie nvlenvle mun. Asie'n su ajanbeunfue'm be kwlaa bɛ dí cɛn, bɛ sú Nanmien. be kwlaa nga be kɔ aunpan'n nun'n, bɛ koto i bo — be nga be kwla sasaman be wun'n. Be nga bɛ bá'n, bɛ sú i; bɛ kán e Min'n i ndɛ klé blɛ nga bɛ bá lɛ'n. Be su kan i sa nuan su yolɛ'n i ndɛ kle nvle nga be nin a wumen i'n — afin ɔ yoli ɔ. (Jue Mun 22:1-8; 14-18 nun; 27-31)

Be siele

“Kɛ nnɔsua'n wá jú'n, Zozefu m'ɔ fin Arimate'n, m'ɔ ti jɔlɛ difue dandan'm be nun kun'n, m'ɔ kɔkɔ su minnde Nanmien siele'n, ɔ ɔli Pilati i wun lɔ yakpa su, ɔ srɛli Zezi i fuen'n. ɔ dun mmua wuli. Kɛ ɔ tili i kɛ ɔ ti ɔɔ'n, ɔ feli i fuen'n mannin Zozefu. (Marki 15:42-46 nun.

Sran cɛnle .

Zezi m'ɔ fin Nazaret'i'n, Mesi'n, ɔ yoli i Si i klun sa (Zan 6:38) kɛ ɔ feli i wunnen'n mannin kɛ tɛ kunngba cɛ ng'ɔ kwla yaci sran'm be sa tɛ'm be ti'n sa, yele yacile'n. I sa tɛ'n i tɛ ng'ɔ yili'n, Nanmien ɔli nun klanman, ɔ ti like ng'ɔ kle kɛ ɔ cennin nguan'n. Sɛ w'a cɛnman Zezi'n, nn i wie'n su yoman like fi, ɔ nin klɔ sran'm be kwlaa be timan kun.

“Kɛ Wunmien-lolɛ-cɛn'n sinnin'n, le mɔcɛn i cɛn klikli'n nun'n, kɛ lika'n sannin'n, Mari m'ɔ fin Magdala'n, ɔ nin Mari kun'n be ɔli ndia'n i nianlɛ, asie'n kejeli dan kpa, afin e Min'n i anzi kun fin panmien su lɔ jrali, ɔ ɔli ndia'n i wun lɔ, ɔ kacili yɔɔbue'n, ɔ trannin su. srɛ m'ɔ kunnin be'n ti'n, be kejeli, kpekun be kacili kɛ sran m'ɔ wuli'n sa. ɔ nunman lɛ; ɔ cennin nguan kɛ ng'ɔ fa kannin'n sa.” (Mat 28:1-6).

“Le mɔcɛn i cɛn klikli ɔɔ'n i nnɔsua nun'n, kɛ Zuifu'm be srolɛ'n ti'n, i ɔɔnnɔɔnfue'm be o sua'n nun lɔ'n, be tɛtɛ anuan'm be su, kpekun Zezi bali, ɔ jrannin be afien, ɔ seli be kɛ: 'Maan amun wun jɔ amun ɸuun!' Kɛ ɔ kannin ndɛ ɔɔ'n, ɔ feli i sa'n nin i ja'n kleli be, kpekun kɛ be wunnin e Min'n, be klun jɔli dan kpa. Kpekun kɛ ɔ fuannin be'n, ɔ seli be kɛ: 'An pan Nanmien wawɛ'n.” (Zan 20:19-22 nun.

“Kɛ ɔ dili le mɔcɛn kun'n, i ɔɔnnɔɔnfue'm be o sua'n nun ekun, ye Toma o be wun lɛ. Kpekun ɔ .

ɔ seli Toma ke: 'Fa ɔ sa'n sie i wa; nian min sa'm be su. Tin ɔ sa'n su fa wla min ja nun. Jran akunndan njan bulen su naan lafi su.' Toma seli i ke: 'Min Min nin min Nyanmien!'"(Zan 20:26-28 nun.

Ke Zezi fali sa ten i ten, ɔ nin sran cenlen, ɔ nin sran'n be trali aengue ufe I wien ti. (Ebr. 9:15).

Nanmien fa be nga be o Aengue ufe son nun mo be lafi su ke Klist ti Nanmien'n be wla kb sran wunen nun, be kaci sa te yolen i nun be kaci sran kpa, kpekun be sre Nanmien ke ɔ yaci be wun sa ce be, naan be wlu Klist i mmoja'n nun. Be o Klist i wunen'n nun sien'n, "Min asonun'n" mo fali i ten nin i cenlen be takalin.

Nde tre 8

Aftue ng'ɔ mannin i sonnzofue mun'n .

Zezi seli ke: "Min alien yeke ke n yo sran ng'ɔ sunmannin min'n i klun sa'n, ye n wie i juman'n i di. ?Amun seman ke, 'Anglo nnan ekun ye fie'm be kpelen?' be nga be kpe ninngem be nun'n, be kwla di aklunjuke likawle. ɔ maan nde nga be kan ke 'Sran kun lua like'n,' ɔ ti nanwle.(Zan 4:34-38 nun.

?Ngue yeke like guele nin like kpele so mo be nga be o Klist nun'n be fata ke be yo'n?

Maan e yo i sonnzofue .

"Ke ɔ ka kan naan Zezi wa se i sin Sie wun bn, ɔ seli i sonnzofuem be ke: 'Nanmien mannin min atin ke n sie nanmien su bn nin asien su ninngem be kwlaa.(awa su kpin mu)Sien, nin Ba'n, ɔ nin Nanmien wawen be lien.'"(Matie 28:18-19 nun.

"Ko men wunmuan'n nun ko bo jasin fen .(bo jasin)jasin fen .(dele'n fin Klist i nguan'n, i wien [te ng'ɔ yilin], i wien, i asielien, ɔ nin i cenlen)be kwlaa nga be yili be'n. Sran kwlaa ng'ɔ lafi su mo be yo i batemun'n, ɔ fite nun, sannge sran ng'ɔ lafiman su'n, be bu i f. '(Marki 16:15-16 nun.

ɔ fata ke be kle be nga be so Klist i nden nun'n, mo be se ke be yaci sran'm be wun sa ce be naan be jan be tin, be like naan . "amun nian like kwlaa nga n kan kleli amun'n su"(Matie 28:20 nun). Sa Nga Be Yolin 2:42 nun'n, e wun ke " .be fali be wun mannin akotom be like klelen nin be afien tranlen, ɔ nin .kpanwun kpele ɔ nin srele mun."

Ij: Atreka'n, ke be se ke "kpaun'n i kpelen," i bo'n yeke ke be bo yo kun be di alie kunngban.

Sannge, ɔ kwla yo "e Min'n i alien" annze be njon'n. Like nga akotom be klelin, ɔ timan .

sran'm be nzuen'n annze akoto'm be akunndan'n sanngɛ Nde nga Klist kannin'n, ke nga Wawe'n yoli maan be wla kpennin su'n sa.

?Akoto nin i sɔnnɔɔnfue'm be ngunmin ye be le jasin fe'n i bole/klele junman'n niɔn?
TCHETCHE.

"Cɛn sɔ'n nun .(be bo Etieni i yɔbue)be kleli atin'n sufue'm be yale dan kpa .(be nga be o Klist nun'n) Zerizalemun la, ye be kwlaa be sanndili Zide nin Samari men'n nun, saan akoto mun ce. Sran nga be sro Nanmien'n, be sieli Etieni ye be sunnin i kpa. ... Be nga be truli'n, be boli jasin fe'n .(euaggelizo - ɔ maan .,be bo jasin fe'n ke keerux sa'n, ye le Gleki nun nde mma .bo jasin fe'n) nde'n lika kwlaa nga be ɔli'n. (Sa Nga Be Yoli'n 8:1-5).

Akoto Pɔlu seli ke .". Jasin fe'n i kanle'n kunman min jannzuen, afin ɔ ti Nyanmien i tinmin'n, ɔ maan sran kwlaa ngɔ lafi i su'n, ɔ de be ., (be nga be nanti be Nanmien sulafile'n su'n). (Rɔmfue Mun 1:16)

Nde tre 9

Nanmien su kole'n nin i bale nɔɔn su'n .

"Min fluwa laa'n nun'n, n kleli like kwlaa nga Zezi boli i yole bo lele m's fá jú cɛn nga be feli i ɔli jannmien su la'n, i nun. Nanmien nde'n Cɛn kun'n, ke ɔ nin be bé dí like'n, ɔ seli be ke: 'Nán amun jaso Zerizalemun la.**Minnde like nga min Si seli ke ɔ fá mán amun'n, mɔ amun tili i nde n kannin'n ..** Afin Zan yoli sran'm be batɛmun nzue nun, sanngɛ cɛn kan'n, bé fá Wawe'n bé yó amun batɛmun.' ɔ maan, ke be yiali'n, be useli i ke: 'E Min, ble nga nun ye á wá síe Izraeli famien diwle'n niɔn?' ɔ seli be ke: 'Cɛn nin cɛn nga Sie'n ɔɔɔ sieli'n, ɔ timan amun nde. Sanngɛ ke Nyanmien Wawe'n wá bá amun su'n, amún ján wunmien. Ye amún kán min nde Zerizalemu la, ɔ nin Zide nin Samari men wunmuan'n nun, ɔ nin asie'n i awielie la.' Ke ɔ kannin nde sɔ'n, Nanmien mennin i su be jrun le, kpekun jannmien ble kun katali i su, b'a wunmen i kun. Ke ɔ kɔ'n, nn be su nian jannmien su la kpa, kpekun sran nɔɔn mɔ be wla trale ufue'n, be jrannin be wun le. Be seli ke: 'Galilefue mun, ngue ti ye amun jinjin le be nian jannmien su la-ɔ? Zezi sɔ mɔ be feli i amun wun le ɔli jannmien su'n, wafa nga amun wunnin ke ɔ su ɔ jannmien su'n, i kunngba'n ye ɔ sé i sin-ɔn.'"(Sa Nga Be Yoli'n 1:1-11)

"Nán maan amun wla bo amun wun. An lafi Nyanmien su, amun lafi min su wie. Min Si awlo la sua'm be sɔnnin, se ɔ timan sɔ'n, nn n seli amun ke n su ɔ la n ko siesie lika man amun. Ye se n ɔ la n ko siesie lika man amun'n, n sá min sin n fá amun kó min wun la naan amun kusu amun si lika nga n su ɔ'n. (Zan 14:1-4 nun.

“Aniaan mun, n kán klé amun ke kl sran nin mmoja be kwlá diman Janmien i Famién diwle’n i nun like, ye like ng’w saci’n, w kwlá diman like ng’w saciman’n i nun like. Like ng’w saciman’n, ye é káci w. Afín like ng’w saci’n, w fata ke w wla like ng’w saciman’n i trale, ye like ng’w saci’n, w kaci like ng’w saciman’n, ye nde nga be kleli’n, w kpen su ke: ‘W’a kwla wie’n.’(1 Kor 15:50-54 nun.

“Aniaan mun, e kundeman ke amun siman be nga be wuli’n be nde, annze amun wla bo amun wun ke sran onga’m be lie’n sa, mw be lafiman like fi su’n. Nán amun dun mmua be nga be wuli’n be jrun. I sw’n tí’n, an kan nde sw’m be wla amun wiengu fanngan.’(1 Tes 4:13-18).

Aniaan mun, w fataman ke e kle w nin cen’m be su nde e ko man amun, afín amun si kpa ke e Min’n i cen’n w bá ke awiefue m’w ba kongue’n sa.(1 Tes. 5:1-2)

“Sanng’e e Min’n i tjin’n w bá ke awiefue sa. Nyanmien su lw’n w núnnún, sin w núnnún ninng’e mun, asie’n nin i su ninng’e kwlaa bé yí i nglo. Cen sw’n w bán, w fá sin núnnún janmien su lw ninng’e mun, ye lika’n w sánngan.’(2 Pier 3:10-13 nun.

?Amun siesie amun wun .?Ke w bá kpe njon su’n, Klist su lafile m’w ti apinyie su’n ti?

Nde tre 10

Klist i srele’n .

“Amun kwlaa nga amun fe’n, mw amun tr’w’n ti kekle’n, amun bla min sin, n fá amun wunmien’n, amun fa min tr’w’n, ye amun suan min like, afín n ti wetefue, n wun ase kanfue, ye amún jan wunmien, afín min tr’w’n ti p’w, ye min tr’w’n ti p’w.’(Mat 11:28-30 nun.

“Sanng’e min janvue kpa mun, nán maan amun wla fi nde kunngba nga su: E Min’n i jrun’n, cen ba kun ti ke afue akpi sa, ye afue akpi ti ke cen ba kun sa.

blebleble. ɔ trɛ i awlɛn amun wun, ɔ kloman kɛ sran fi mlin, sannge maan sran'm be kwlaa be kaci be nzuen'n .." (2 Pier 3:8-9).

"I sin'n, kɛ bɛ dɪ like'n, Zezi yili i wun nglo kleli i ɔnnzɔnfue blu-nin-kun'n, ɔ tuli be fɔ kɛ be lafiman Nanmien su'n, mɔ be jin yiman be nga be wunnin i kɛ ɔ cennin nguan'n be su'n ti. Sran kwlaa ng'ɔ lafi su mɔ be yo i batɛmun'n, ɔ fite nun, sannge sran ng'ɔ lafiman su'n, bɛ bɪ i fɔ. (Marki 16:14-16 nun.

"Kɛ Pɔlu wunnin aolia nun'n, be sinnin Mizi lɔ, be jrali Troasi lɔ. Kɔngue'n, Pɔlu wunnin aolia nun kɛ Maseduanin bian kun jinjin lɛ, ɔ srɛ i kɛ: 'Bla Maseduanin lɔ naan uka e.' Kɛ Pɔlu wunnin aolia nun like ɔɔ'n, e siesieli e wun ndɛndɛ naan y'a ɔ Maseduanin lɔ, afin e buli i kɛ Nanmien fleli e kɛ e bo jasin fe'n kle be. (Sa Nga Be Yoli'n 16:8-10).

"Sran wa'n bali be nga be mlinnin'n be kunnɛle naan ɔ dɛ be. (Liki 19:10 nun.

"An tran min nun, n kusu n ká amun nun. Vijn waka mma fi i ngunmin kwla suman mma, ɔ fata kɛ ɔ ka vijn waka'n nun. Sɛ amun nin min tranman'n, amun kwla suman mma. amun yɛ amun ti waka mma mun ɔn. Sɛ sran kun nin min o nun titi'n, naan n nin i e o nun titi'n, ɔ sú mma kpanngban. Sɛ amun nunman le'n, amun kwla yoman like fi. Sran ng'ɔ kaman min nun'n, ɔ ti kɛ waka sama mɔ be yi i blo'n, m'ɔ wu'n sa. be kpe i ɔ waka mma'm be nun, be gua sin'n nun, kpekun be ra. Sɛ amun nin min tran naan min ndɛ'n ka amun klun'n. (Zan 15:4-7 nun.

"Kɛ ɔ yoli ɔɔ'n, Nanmien wawɛ'n w'a yi Pieli, ɔ seli be kɛ: 'Amun kpenngben mun nin nvle kpenngben mun, sɛ andɛ'n, be usa e kɛ e yoli sran kun m'ɔ leman ja'n i ye'n ti'n, amun nin Izraelifue'm be kwlaa amun si ndɛ nga: Zezi Klist i dunman nun yɛ be cennin amun Nazaretifue'n nɔn. ka naan w'a yo juejue'n, ɔ ti "'yɔɔbue nga amun sua kplanfue'm be yili i ase'n, m'ɔ kacili yɔɔbue cinnjin kpafue'n.' Sran fi nunman lɛ m'ɔ kwla de e ɔ, afin dunman ufle fi nunman lɛ panmien'n i bo wa mɔ be kwla de e ɔ. (Sa Nga Be Yoli'n 4:8-12).

"Afin ɔ awlɛn'n nun yɛ a lafi Nanmien su ɔ, ɔ bu ɔ sran kpa ɔ, ɔ nuan'n nun yɛ a kan ndɛ'n kle kɛ w'a fite nun ɔn, kɛ nga Nanmien Ndɛ'n fa kan'n sa: 'Sran kwlaa ng'ɔ lafi i su'n, pannzuen su kunmen i le.' Afin ngbacɛ fi nunman Zuifu nin Zuifu'm be afien — e Min'n ti sran kwlaa be Min, yɛ ɔ yra sran kwlaa nga be fle i'n be su dan, afin ɔ se kɛ: "Sran kwlaa ng'ɔ fle e Min'n, ɔ fite nun. (Rɔm 10:10-13)

“Jasin fe’n i kanle’n yoman min jannzuen, afin ɔ ti Nanmien i wunmien’n, ɔ maan sran kwlaa ng’ɔ lafi i su’n, ɔ de Zuifu mun, kpekun be nga be timan Zuifu’n, afin jasin fe’n nun’n, Nanmien bu sran kpa.”(Rɔm 1:16-17)

“Ní mán amun mmla ufle kun: An klo amun wiengu, ke n kloli amun’n sa’n, an klo amun wiengu ɔ wie, se amun klo amun wiengu’n, i ɔ’n nun ye sran’m be kwlaa bé sí ke amun ti n ɔnnzɔnfue-ɔ.”(Zan 13:34-35 nun.

“Laa’n, amun nin Nanmien be afien’n ti nun, amun akunndan te’n ti’n, amun ti i kpɔfue, sanngɛ sien’n, Klist i wunnen’n i wie’n ti’n, ɔ siesieli amun afien naan amun a yo sanwun i prun le, amun leman fɔ, ye nde fi nunmen i sin.(Kol 1:21-23).

“ .ɔ maan, se amun bu i ke amun jran kekle’n, amun nian amun wun su naan amun a tɔman! Sa te wie w’a tɔman amun su w’a tɔman amun su w’a manman amun. Ye Nanmien ti nanwlefue; ɔ su kplinman su ke sa ng’ɔ tra amun awlen’n tɔ amun su. Sanngɛ se sa tɔ amun su’n, ɔ mán amun atin wie naan amun a kwla jran kekle.” (1 Kor 10:12-13)

“N si amun jrennen’n, ɔ nin amun yale’n — sanngɛ amun ti ajanbeunfue! N si ke be nga be se ke be ti Zuifu’n, mɔ be timan Zuifu’n, mɔ be ti Satan i Nanmien sule sua’n, be tɔn amun suen. ɔ man wɔ nguan famien kle.”(Ngl 2:9-10)

Nde tre 11

Nde nga be kannin Bian ng’ɔ ti Nanmien’n i su’n .

Klistfue’m be wla Klist i dunman’n afin Klist ti be Min, ɔ ti be like klefue, ɔ ti be atin klefue, ɔ ti be Defue, ɔ ti be defue, ɔ ti be ajale, ɔ ti Nanmien prun jranfue dan, ɔ ti be lafile, ɔ ti sa te’n i ti te, ɔ nin ninngɛ kpanngban kpa ekun. E Nanmien sulafile’n i bo ase m’ɔ ti ke yɔbue sa’n, yele nde nanwle nga Pieli kannin’n. Zezi ti sran sakpa ye Biblu’n ti nanwle. Zezi i su nde kwlaa ng’ɔ fata ke be si i’n, ɔ o Biblu’n nun. Klɔ sran’m be su nde’n kwlaa sinsin I wun. Zezi ye ɔ ti klɔ sran’m be dramu’n i nun sran cinnjin kpafue’n niɔn. Ke men’n i su nde’n ti njan’n, ɔ boman e nuan: ka naan Klist w’a ba’n (Klist ble su) ɔ nin Klist i sin ble’n (Klist ble su). Kannze ɔɔɔ Biblu’n yi Zezi i nglo’n, sanngɛ nde kpanngban be o Biblu’n i sin lɔ mɔ be kle ke Zezi ti sran kun m’ɔ o le laa’n, ke nga Biblu’n fa yi i nglo’n sa. Fluwa ɔ mɔ be kleli be gua su lɔ’n, be nin nde nga Biblu’n kan i su nde’n be kɔ likawle .

Zezi .

“Sie ng’ɔ sunmannin min’n, i ɔɔɔ kannin min nde, amun nin-a timen i nen le, amun nin-a wunmen i prun le, ye i nde’n tranman amun klun le, afin amun lafiman sran ng’ɔ sunmennin i’n su, amun .

amun suan Nanmien Nde'n i nun like kpa, afin amun bu i ke i ti ye amun ján anannganman nguan'n nion. Nanmien Nde sɔ'm be di min lalo .." (Zan 5:37-39).

Akoto Pieli .

"A ti Klisi, a ti Nyanmien b'ɔ lafiman'n i Wa .." (Matie 16:16).

Akoto Zan .

"I bo bole nun'n, nde'n wo le, nde'n nin Nanmien be o le, ye nde'n ti Nanmien. ɔ nin Nanmien be o le i bo bole nun. I ye maan be yili ninngge kwlaa ɔ, i ye be yili like fi ɔ. ɔ bali ke ɔ dí kpajale sɔ'n i lalo naan sran'm be kwlaa b'a lafi i su. ɔ bali ke kpajale'n i lalofue sa. Sannge be kwlaa nga be sɔli i nun'n, ɔ nin be nga be lafili i dunman'n su'n, ɔ mannin be atin ke be kaci Nanmien i wa mun - ba nga be finman sran'm be osu'n nun'n, annze sran'm be klun sa'n, annze bian'n i klun sa'n, sannge Nanmien ye ɔ wuli be ɔ." (Zan 1:1-13 nun.

"Nde'n kacili klɔ sran, ɔ trannin e afien, e wunnin i aprunpan'n, ɔ ti Sie kunngba ce m'ɔ fin Sie'n i wun'n i aprunpan'n, ɔ ti aklunye'ue nin nanwle'ue." (Zan 1:14)

Zan batemun yofue'n .

"ɔ [Zan] kpannin seli ke: 'Sran nga n kannin i nde ke sran ng'ɔ bá min sin'n, ɔ tra min, afin ɔ o le ka naan m'an wu'n,' ye ɔ o le ɔ. I aklunye'n i dan'n ti'n, e kwlaa e pannin suyrake kunngunngun, afin Nanmien mannin e aklunye'n nin nde nanwle'n, Zezi Klist lika mannin e." (Zan 1:15-18 nun.

"Jésus niannin panmien su lɔ, ɔ sreli Baba, ble'n w'a ju. Manman ɔ Wa'n naan ɔ Wa'n manman wɔ. Afin a mennin i atin ke ɔ sie sran kwlaa naan ɔ man be kwlaa nga a fali be mannin i'n be anannganman nguan. Ke n wieli junman nga a mannin min ke n di'n i di'n, ɔ maan sien'n, aprunpan nga n le i ɔ wun le ka naan men'n w'a bo i bo'n, yo maan n pan prun ɔ prun le." (Zan 17:1-5 nun.

Zezi ɔli Rɔmu siefue Pilati i prun le

"Ke ɔ yoli sɔ'n, Pilati wluli sua'n nun lɔ ekun, ɔ fleli Zezi, ɔ useli i ke: 'A ti Zuifu'm be famien'n? Zezi usali ke: 'ɔ ɔ ɔ ɔ ɔ akunndan ye ɔ o le-ɔ, annze kusu sran wie mun ye be kannin min nde kleli wɔ-ɔ?' 'N ti Zuifu?' Pilati teli i su. ɔ sran mun nin ɔ Nanmien prun jranfue'm be su kpen mun ye be fali wɔ mannin min-ɔn. ?Ngue ye amun yoli ɔ?' Zezi seli ke, 'Min Famien diwle'n nunman men nga nun wa. Se ɔ ti sɔ'n, nn min sufue'm bé kún naan Zuifu'm b'a traman min. Sannge sien'n, min famien diwle'n fin lika ufle.' 'ɔ maan, a ti famien!' Pilati seli sɔ. Zezi teli i su ke: 'Ke a se ke n ti famien'n, ɔ ti su. I kpa ɔ ɔ ɔ n, i sɔ'n ti'n .

I sɔ'n ti ye be wuli min'n, ɔ nin i sɔ'n ti ye n bali men'n nun lɔ'n niɔn. Sran kwlaa nga be o nde nanwle'n i sin'n, be sie min su.' ?Ngue yele nde nanwle'n? Pilati usali sɔ. (Zan 18:33-38 nun.

Zuifu'm be jrannin su kpa ke .

"E le mmla kun, mmla sɔ'n nun'n, ɔ fata ke be kun i, afin ɔ seli ke ɔ ti Nanmien Wa. Ke Pilati tili nde sɔ'n, sre kunnin i kpa ekun, ɔ maan ɔ sali i sin famien sua'n nun lɔ, ɔ seli ke: ?Nin ye a fin ɔn? ɔ usali Zezi, sanngɛ Zezi w'a temen i su ke: ?A kplinman su ke á kán nde klé min?' Pilati seli ke: ?Amun wunmen i wle ke n le atin n de amun annze n bo amun waka'n su?' Zezi teli i su ke: 'Se ɔ ti ke Nanmien w'a manman wɔ'n, nn a leman kwlae min su.(Zan 19:7-11 nun.

Famien bian'n seli Filipu ke .

Famien bian'n seli ke: "N lafi su ke Zezi Klist ti Nanmien i Wa .." (Sa Nga Be Yoli'n 8:38).

"I kwlaa sɔ'n yoli maan sran kwlaa ng'ɔ sɔli i nun'n, ɔ nin be nga be lafi i dunman'n su'n, ɔ mannin be atin ke be kaci Nanmien i wa mun - ba nga be finman sran'm be osu'n nun'n, annze sran'm be klun sa'n, annze bian'n i klun sa'n, sanngɛ Nanmien ye ɔ wuli be ɔ.(Zan 1:12-13 nun.

Tali

Matie waan "Be boboli i waka'n su ... kpekun be trannin ase be niannin i su ... ke ɔ fe i dɔ nsien su'n su lele m'ɔ fá jú dɔ nsien su'n, aosin'n tɔli men wunmuan'n su." (Matie 27:35-36; 45-46) Marki kannin nde sɔ'n i nde ke nga sa "Ke lika'n sannin'n, aosin'n tɔli men wunmuan'n su lele dɔ nsien su'n." (Marki 15:33).

Laa sa'm be su like suanfue kun m'ɔ fin Samari lɔ'n, m'ɔ trannin Rɔmu lɔ afue kɔe 52 nun'n, m'ɔ dili junman lɔ'n, i nde ye Klistfue kun m'ɔ be fle i ke Julius Africanus m'ɔ o afue ya kpɔle nɔnɔn su'n i awielie lɔ'n, ɔ kannin ɔn.¹"Thallus, i laa sa'm be fluwa nsan su'n nun'n, ɔ yiye aosin sɔ'n nun ke via'n i tɔle sa." Africanus seli ke ɔ kplinman nde sɔ'n su, ɔ seli ke anglo ba'n i nun'n, via'n kwla tɔman ke nga Zezi wuli Dele cen'n nun'n sa. Like nga ti ye nde nga be kan Talusi i nde'n, ɔ le ta kpa'n, yeke afue ya kpɔle klikli'n i afien lɔ'n, be si sa nga be juli Zezi i wie'n su'n, kpekun be kokoli be su yale Famien Klɔ'n su lɔ. ɔ fata ke ble sɔ nun'n, sran'm be si wafa nga be boboli Zezi waka'n su'n i kpa, ɔ maan be nga be lafiman Nanmien su ke Talu sa'n, be buli i ke ɔ fata ke be yiye aosin'n i nde'n nun ke like kun m'ɔ juli'n sa. ... I ng'ɔ ti abonuan'n yeke, Thallus i mianmianle'n kacili Zezi i su nde cinnjin kpafue'n, ɔ nin Marki i nde ng'ɔ kannin'n, m'ɔ kan aosin'n i wie'n i nde'n, i su lafile'n."²

Mara Bar-Serapion

"Fluwa kun m'ɔ o Angle'm be lɔ'n, ɔ sie fluwa kun m'ɔ Sirifue kun m'ɔ be fle i ke Mara Bar-Serapion'n, ɔ kleli i wa'n i nun nde'n. Awe nin tukpace te be tɔli be su ke be sa te nga be yoli'n i jɔle dile sa. ?Ke Samɔsu lɔ sran'm be rali Pitagru'n, mmlusue benin ye be jennin i ɔ? Ke ɔ yó sɔ'n, nn aunpan'n w'a kaci be asie'n. ?Ke Zuifu'm be kunnin be famien'n, mmlusue benin ye be jennin i ɔ? Ke ɔ yoli sɔ ce'n, ye be nunnunnin be famien diwle'n niɔn.

Nanmien tuli ngwlelefue nsan so'm be klunngbo ng'w nin i fata'n: Ateninfue'm be wuli awe; jenvie'n w'a to Samifue'm be su; Zuifu mo be sacili mo be fuannin be men'n nun'n, be tran lika nga be bo sin yia lika'n nun mlonmlon'n. ... Fami'en ngwlelefue'n kusu w'a wuman kpa; o trannin nguan nun like klele ng'w kleli'n nun".³

Korneyi Tasiti .

Romu lo laa sa'm be su like suanfue kun mo'w trannin nguan nun afue koe 50 nun lele mo'w fa ju afue 100 nun'n, o kleli Nero i sin'n i su nde. "I so'n ti'n, ke o ko yo naan nde so'n w'a nunnun'n, Neron fali fo'n wlali be nun, kpekun o kleli sran nga be kpo be'n be jrennen dan kpa, mo sran'm be fle be ke Klistfue'n. Christus, mo dunman so'n fin i'n, o dili fo dan kpa Picurantius i fami'en dile ble nun, Poberius mo'w o e sa nun'n".⁴

Plinius Sekundu .

Afue 112 nun'n, Romu lo siefue kun kleli fami'en Trajan ke: "Be le nzuen ke be yia cen kun ka naan lika'n w'a kpaja, ke be to jue be manman Klist ke Nanmien sa'n, kpekun be ta nda ke be su yoman sa te fi ... i sin'n, be nzuen'n yeke ke be ti nun, kpekun be di alie kunngba'n".⁵

Setoni

Adrian i ble su'n, laa sa'm be su like suanfue kun mo'w di junman Fami'en'n i sua'n nun lo'n, o kleli fluwa nga be fle i ke Life of Claudius i nun afue 120 nun Klist ble su. "Ke mo Zuifu'm be yoli sa kekleeke mun titi'n ti'n, o (Klodi) fuannin be Romu lo."⁶ I sin'n, Edward C. Wharton seli ke: "Like nga ti ye nde so'n i dunman'n fuli'n, yeke ke i afue koe ablanan (60) ye'n, Liki kleli sa kunngba so'n i su nde ke nga ti ye akoto Polu nin Zuifu Klistfue kun mo be fle be ke Akilasi nin Prisila be trali janvue'n sa. fluwa nu n'de."⁷

Flavi Zozefu

Zozefu kannin nde kun mo'w yo sran'm be fe kpa o. "Ble so'n nun'n, Zezi mo'w ti ngwlelefue'n, se e fle i ke sran'n, o jasoli, afin o yoli abonuan like, o kleli sran'm be like. O kwlali Zuifu kpanngban nin Gleki kpanngban. Sran so'n ye o ti Mesi'n non. jran. Afin cen nsan su'n, o yili i wun nglo kleli be ekun ke nga Nanmien nuan ijofue'm be fa kannin'n sa, kpekun be kannin abonuan nde kpanngban kpa be kleli be."⁸

Zuifu nin be nga be timan Zuifu'n be fluwa klefue klikli mun .

Nde nga F. F. Bruce kannin'n, o bo nde so'n i bo weiin kpa. "Ke be se ke be bu Zuifu nin be nga be timan Zuifu'n be fluwa klefue klikli'm be nde'n... o kle ke, be nga be kpinman su ke Klistfue'm be fluwa'm be di lalo'n, Zezi boko i laa sa'm be su. o ti axiomatique (mo'w ti weiin'n) laa sa sifue ng'w buman sran'm be lufle'n i lika ke Zuli Sezari i laa sa'm be su nde'n sa Nan laa sa sifue mun ye be bo 'Klist-nde'n i jo o.

nde'm be su."9

I kpe

Nde so mun nin nde mma kpanngban wie mun ekun be kle weiin ke Zezi:

- a) ɔ ti Nanmien m'ɔ sinnin i lika yili ninngbe kwlaa'n .
- b) ɔ kennin i wun ase naan w'a ba asi'e'n su wa ke sran sa .
- c) ɔ kacili sa te'n i ti te mo fo nunmen i nun'n, m'ɔ ti te kunngba ce'n.
- d) be cennin i wunnen'n i wie'n nun mo sran kpanngban be wunnin i'n .
- e) ɔ fuli nanmien su lo ekun i awlo lo, nanmien su lo nin Si'e'n .
- f) ɔ ba ekun ɔ so be nga be lafi Nanmien su kpa'n be nun .
- g) men nun fluwa klefue mun, mo be timan Nanmien sufue'n, be kplinnin su ke be ti sran

Nde mma mun:

1. F. F. Buce, Aengue ufle'n i nun fluwa mun, Eerdmens, blbfue nun. Ble blu ni n'san.
2. Edward C. Wharton, Klistfue'm be Nanmien sule wafa'n: Laa sa'm be su nde weiin kun Howard p. N'so.
3. Musée britannique Syriaque Mss., F. F. Bruce, Jésus nin Klistfue'm be bo bole'n Aengue ufle'n i sin lo, blbfue nun nde mma 10. 31.
4. Annali nin laa sa'm be su nde'n, 15:44. Fluwa dandan nga be fle i ke Britannica'n, Vol. 15, b. 168.
5. Fluwa'm be nun nde'n, 10:96.
6. Klodu i men dile'n, 25:4.
7. Edward C. Wharton, Klistfue'm be Nanmien sule wafa'n: Laa sa'm be su nde weiin kun, Howard p. 11.
8. Laa ninngbe mun, 18,3. 3.
9. F. F. Bruce, Aengue ufle'n i nun fluwa mun. P. 119. Edward C. Wharton kannin nde kwlaa nga e kannin be nde le'n be nde fluwa nga be fle i ke Chrétienté : un cas clair d'histoire .

Nde akpasua A

Nanmien nuan ijofue'm be nde'n nin be su kpenle'n .

?Aengue laa'n nun'n, Zezi i su nde nga be kannin'n, be tra ya kun sanngbe se be kan sran kun m'ɔ wa wu i afue kpanngban'n i nde kpe 25 ce naan nde so'm ba kpen su'n, wafa se ye be kwla yo ɔ?

Dr. Hawley O. Taylor teli su ke: "Sa n nga be dun mmua kannin be nde Izraelifue'm be Mesi ng'ɔ ba'n i su'n, se ɔ ti ke be nun kunngunngun bo bo be li'e'n, ye ke p (probabilité) ti ke n sa kwlaa nun'n, nn like kwlaa nga ɔ kwla yo'n, ye ke sa n kwlaa be kpen su sran kun su (n)2. ɔ maan, se ɔ ti ke sa kwlaa nga be kannin be nde'n, be nun 29 (million 33, mo n ti sran 25) be nun kunngba ce ye be kpen su'n ni on. a human father). be yiman nun,

be nuan'n te yo dan ke nzraama'm be su like sa. ɔ ti dan kpa naan y'a bu i ke sa so'n juli ngben! Nanmien nuan ijɔfue'm be nde 25 mo be kan Klist nin be su kpenle'n be nde'n, be fin fluwa nga be fle i ke Moderne Science et la foi chrétienne, i bue 179-183 nun.

	Nanmien nuan ijɔfue .	Be kannin Nanmien nuan ijɔfue	Kpennin su
1.	ɔ fin Zida akpasua'n nun.	Bob 49:10 .	Liki 3:23- 24 . 33
N'non.	ɔ fin Davidi i Fami'en'n i osu'n nun .	Zer. 23:5 nun.	Mat. 1:1.
3.	Talua kun ye ɔ wuli i ɔ.	Eza. 7:14	Mat. 1:18 nun.
4.	Be wuli i Betleemu lb .	Mise 5:2.	Mat. 2:1,2 .
5.	Sran ng'ɔ dun mmua'n, ɔ fata ke . siesie atin'n .	Mal. 3:10.	Marki 1:6, 7 nun.
6.	ɔ wlú . Zerizalemu lb nnen kpanngɔ su fule . aflunmun kun su	Zak. 9:9.	Mat. 21:6,7 nun.
N'so.	Be su fa i so'nnɔ'nfue kun be men i .	Zak. 13:6 nun.	Mat. 26:49,50 nun.
8.	Be kannin sran'n i ate yole'n i gua'n	Zak. 11:1,22 nun.	Mat. 26:14, 15 nun.
9.	Be fa sika nga be fa yoli sran'm be ate'n be fa se i sin .	Zak. 11:13 nun.	Mat. 27:5, 7 nun.
10.	I so'nnɔ'nfue'm bé . amun yaci i le .	Zak. 13:7 nun.	Mat. 26:56
11.	Lalofue nga be ton ato'n . be ton i suen .	Jue. 35:11 nun.	Mat. 26:59,60 nun.
12.	ɔ wún nrennen, ɔ yó i sa te	Eza. 50:6 nun.	Mat. 26:67 nun.
13.	ɔ wún nrennen blebleble .	Eza. 53:7 nun.	Mat. 27:12-14 nun.
14.	Be su bo i .	Eza. 53:5 nun.	Mat. 27:26,29 nun.
15.	Be sa nin be ja . be kpeli	Jue. 22:16 nun.	Liki 23:33 nun.
16.	Nimero ni . sa te yofue mun	Eza. 53:12 nun.	Marki 15:27 nun.

17. Ke be fa trale'm be cece nun'n .	Jue. 22:18 nun.	Zan . 19:23, 24 nun.
18. Be fa nnen ngble nin vinegri be yi te .	Jue. 69:21 nun.	Zan . 19:28,29 nun.
19. O fataman ke be yo owie . bobo	Jue. 34:20 nun.	Zan 19:33 .
20. Be su bo i .	Zak. 12:10 Zan 19: 10 .	
21. Sran kpanngban'm bé . tu i fo .	Jue. 109:29 nun.	Mat. 27:39 nun.
22. Aosin nglemun nun be fa kle ke be boboli i waka'n su	Amos 8:9 .	Mat. 27:45 nun.
23. Ke bé sie i ajanbeunfue'm be wun le'n .	Eza. 53:9 nun.	Mat. 27:57-60 nun.
24. Ke o cen be nga be wuli'n be nun'n .	Jue. 16:10 Mat. 28:6 nun.	
25. Ke be fu nglo lo'n .	Jue. 68:18a Lik 24:51 nun.	

Nde akpasua B .

Klist i su nde nga be o "Herméneutique" mo D. R. Duncan kleli'n, be nun nde nga be o le'n, be o le.
Sinsinati, nd bue 395-99.

Sran ng'o yili nde so mun'n, Biblu'n simen i . W .ay Fluwa yile.

Zezi i abonuan sa mun .

Bian kun m'o le kokowe'n .	Matie 8:2-4, Marki 1:40-45, Lik 5:12-16 nun.
Akoto Pieli lie'n . nin-nin	Matie 8:14-17, Marki 2 . 1:29-31 nun. Liki 4:38-39 nun.
I sa m'o wa wu'n	Matie 8:28-34, Marki 5:1-20, Lik 8:26-39 nun.
Paralizi m'o la lawle'n su'n	Matie 9:1-8, Marki 2:3-12, Lik 5:17-26 nun.
Famien'n i wa bla'n, Zairisi, be pinnin i . wuli	Matie 9:18-26, Marki 1 . 5:22-33 nun. Liki 8:41-56 .

Be wunnin sa ekun . aninsifue ηηον	Matie 9:27-31 .
Bian m'ɔ ti bobo'n, ɔ ijɔ	Matie 9:32-35 nun.
Mmusu kun o i su yassua	Matie 12:9-13, ɔ nin Marki 3:1- 5 be nun. Lik 6;6-10 nun.
Aninsifue nin bobofue	Matie 12:22-23, Marki 12 . 3:19-30 nun. Liki 11:14-23 nun.
Kpanwun nnun nin jue tow .	Matie 14:13-21 .
Pieli su nanti n'zue	Matie 14:22-23 nun.
Kanaan bla .	Matie 15:21-28, Marki 15 . 7:24-30 nun.
Aliɛ manle sran nnan . koto kun kon	Matie 15:29-39 ,Mark . 7:24-30 nun.
Mmusu kun o i su gbanflin mu	Matie 17:14-21 , Marki 1 . 9:14-39 nun. Liki 9:37-43 nun.
Lapo sika'n wo jue'm be nuan nun .	Matie 17:24-27 nun.
Be wunnin ase ekun	Matie 20:29-34, Marki 2 . 10:46-52 nun. Liki 18:35-43 nun.
Bian kun m'ɔ le . wawɛ tɛ	Marki 1:23-26 nun. Liki 4:33-37 nun.
Bian kun m'ɔ ti bobo'n, m'ɔ kwla ijɔman kpa'n	Marki 7:32-37 nun.
Aninsifue kun fin Betsaida .	Marki 8:22-26 nun.
I cenle'n .	Marki 16:9-11, Lik 24:1-7, Zan 19:42-20:14 nun.
Be wuali gbanflen nin talua me . ijɔ lɛ	Marki 9:14-26 nun.
Angbeti bla kun i wa yasua kunngba ce .	Liki 7:11-16 nun.
Bla m'ɔ leman ja'n	Liki 13:11-17 nun.
Sran ng'ɔ wun jrennen'n . dropsy	Liki 14:1-6 nun.
Kokowefue blu .	Liki 17:11-19 nun.
Καρεναομ lo kpenngben'n i ba yasua	Zan 4:46-54 nun.

Afue ablasan-nin-mɔcɔe . ti man kpa	Zan 5:1-16 .
Bian m'ɔ ti apinsifue'n, ɔ fin . awulie	Zan 9:1-41 .
Lazaa m'ɔ fin . wuli	Zan 11:32-44 nun.
Abonuan sa ufile mun ekun .	
	Matie 14:15-21, Marki 14 nun. 6:35-44 nun. Liki 9:12-17, Zan 6:5-14 nun.
	Matie 15:32-39 nun. Marki 8:1-10 nun.
	Matie 17:27 .
	Matie 8:30-32 .
	Matie 21:18-21 . Marki 11:12-14...20-24.
	Matie 8:23-27, Mark 4:37-41 Liki 8:22-25 nun.
	Matie 14:28-31 nun.
	Marki 5:51-52 nun. Zan 6:21 .
	Liki 5:1-11 nun.
	Liki 4:30 .
	Zan 2:1-11 .
	Zan 21:6-14 nun.
	Zan 18:4-6 .

Nde akpasua C.

Nanmien/Logos/Nde'm be su yale kokole

I bo bole nun'n, nde'n (lógos) o le, ye nde'n (lógos) nin Nanmien be o le (theón), ye nde'n (lógos) yele Nanmien ( ). *teos*. ɔ nin Nanmien be o nun (*theon*), i bo bole nun. I ti ye Nyanmien yili ninngɛ kwlaa-ɔ. se ɔ timan sɔ'n, like fi w'a yoman." ... "Nde'n (lógos) kacili klɔ sran (sárx) ye ɔ trannin e afien." (Zan 1:1-3; 14)

I jɔ: ɔ maan, "Nde'n" o like yile nun wie. Nanmien (theón, theós, amuen kun, i li Nanmien dan kpafue'n Strong i NT#:2316 Thayer i Gleki nun nde mma'm be nun). "Nde'n" (lógos - Nanmien nde cinnjin kpa'n; yele ke, sran bɔbɔ i ngwilele'n nin i wunmien'n mɔ be nin Nanmien be o nun'n (Strong i NT#:3056 Thayer i Gleki nun nde mma'n). - ka naan w'a kaci klɔ sran (sárx) ɔ maan, sran kun kwla se ke nde mma kanggan sɔ'm be nun ngunmin ye "Nanmien" nsan be o le ɔ.

"Afin like nsan ye be di lalo panmien su lo ɔ: Sie'n, nin nde'n, nin Wawe'n, ye be nsan'n be ti kun. Ye nsan'n be ti lalo asie'n su wa: Wawe'n, nin nzue'n, nin mmoja'n, ye be nsan'n be ti kun." (1 Zan 5:7-8).

I jɔ: ɔ yo ke nde mma 7 & 8 be suan "Trinité Théorie" i bo sa. Sanngɛ, "ɔ fata ke e fa e nin e sie su ke "like fi kleman ke be kanngannin nde sɔ'n nun Gleki nun fluwa kwlaa nun lele afue 1500 nun" (Dr. Daniel B. Wallace, Le problème textuel dans 1 Jean 5:7-8). ɔ ti abonuan ke Aengue ufle'n i nun nde nanwle kun w'a tranman Gleki nun fluwa klikli'm be kwlaa be nun."

[fata ke be fa be nin sie i like nga be fle i ke zianet.com/maxey/reflx379.htm su, \)](http://zianet.com/maxey/reflx379.htm)

I jɔ: "Asɔnun kpenngben" klikli'm be kanman nde mma sɔ'n i nde, bɔbɔ ke bé fá nde mma'm bé kó lika kunngba'n naan b'a suan Asan'n i like klele'n i bo'n. Nde mma sɔ'n i klikli nun'n, nán Aengue ufle nun fluwa kun nun ɔn, sanngɛ afue ya kpɔle nnun nun fluwa nga be fle i ke Confession de la foi'n i nun, kpekun i sin'n, be fali i be wleli i mss (fluwa nga be kleli be sa nun'n) be nun Vulgate Laten nun, sanngɛ (afin Gleki nun fluwa'm be suenmen i bo'n ti'n) be yili i nglo fluwa klikli nɔn nga be fle i ke "Textus edited of Testamentna the Receptus" be nun. Erasme, 1516 nin 1519), ɔ nin Textus Receptus i nun nde wie mɔ be yili be laa kpa'n, ke Aldus 1518, Gerbelius 1521, Cephalius 1524 nin 1526, ɔ nin Colinéus 1534. Angle lo fluwa nga be fle i ke Textus Receptus'n i nun nde'n {BibleWay Publisher's note: be fali Textus Receptus be kacili Biblu'n i nun nde'n}), ye ɔ ti sran klikli ng'ɔ fali manzin kun m'ɔ kle wafa nga be kanngan nun'n, ɔ mannin'n nɔn, kpekun ɔ kleli ke nde mma sɔ'n nunman Gleki nun fluwa nso be nun. Martin Luther w'a kplinman nde mma sɔ'n su ke ɔ ti ato nde, kpekun i nun m'ɔ te o nguan nun'n, ɔ yili i Biblu'n i nun nde ng'ɔ kacili i Alemanin lo'n i nun - ke ɔ wuli'n, sran ufle ye ɔ fali nde sɔ'n wlali nde mma'n nun ɔn. Afue ya kpɔle 15 nun ye be wunnin Virgule'n i klikli nun Gleki nun Aengue ufle'n i nun ɔn.

I nanwle'n i su akplowa'n, be kleli i Gleki nun Aengue ufle nga be yili be'n be nun ke Erasme m'ɔ fin Rɔtterdam'n i fluwa nɔn klikli'm be nun'n sa (1515 & 1519), m'ɔ yacili nde mma sɔ'n i nun ngben'n, afin w'a wunman Gleki nun ms (manuscrit) kun m'ɔ o nun'n - kpekun ɔ mannin nde kun ke I find in the Greek is.

"Aengue_ufle'n i nun nde mma'm be nun nde mma'm be nunman_Anglais_ande'm be nun nde mma'm be nun#3_Zan_15

Institut international de connaissance de la Bible .

Randolf Dunn, i su kpen - Robertu Santiago, i su kpen
Biblu'n i enteneti adresi'n su

Cours 1 - Nanmien nde'n .

?Wafa se ye ninngge kwlaa be juli le

ɔ? Sran ng'ɔ ti Nanmien'n .

Christ - Nanmien i su nde

ngbenngben mun .

Ke ɔ fe i nguan'n su lele m'ɔ fá jú wie'n su'n - Sran

ng'ɔ wu'n, ɔ siesieli i ti dele'n .

Jasin fe'm be nun nde'm be .

Cours 2 - Klist i apinyie'n .

Ble ng'ɔ ka naan Klist w'a ba'n

Ble nga Klist o asie'n su wa'n

Ble nga Klist sinnin'n

Asie'n su wa ble'n i awielie'n Ble

nga be fa ajale'n .

Ke ɔ fe i wie'n su lele m'ɔ fá jú waka'n su lele

m'ɔ fá jú nguan'n su'n.

Batemun yole Klist nun .

Cours 3 -Klist nun men dile ufle .

Famien diwle kun mɔ be faman be sa be yomen i'n,

Famien diwle'n nun junman difue mun .

Klist i mmla kiki'i'm Angbeti bla mun nin sran ufle

wie mɔ be sa mian Nanmien sule wafa'n i nun

nanman i wun'n

Be pan be ti

Nde nga be kan'n, ɔ ti prannen

Nde nga be o fluwa'm be nun'n Maan e su

Nanmien wawe'n nun nin nanwle nun .

Biblu'n nun like suanfue'm be like suanle .

Biblu'n i nun nde'n

Biblu'n i nun nde'n i kpe kan

Tipi nin métaphores .

Cours 4 - Klist nun pinle .

Zezi m'ɔ fin Nazareti'n .

Klist i nguan'n

Klist nun'n, e bo yo kun .

Nde nga be kan be ya'n i su'n

?Wunnen, Wawe, Wawe - ?Ke a wu'n, nin ye be ko ɔ? Aja'n

nin aja'n i nunnunle'n

Nanmien i Wunmien-lole-cen'n

Ninng'e'm be yile'n ka naan Bo Bole'n w'a ju

Ebre Mun .

Cours 5 - Klist nun kpenngben yole

Lessons From The Croix Dieu i

sua kplanle wafa'n Kosan

dandan nga be usali be'n Be

nun tranle Klist nun Be tranle'n

i kpafue'n

Nda nga be tali be do nga su'n, ɔ nin tititi'n

Sran kpa'm be ti Nanmien sufue .

Nde fefe nga be kan nguan'n i nde'n

Cours 6 - Biblu'n nun like suanfue yole .

Wawe'n, nin i wafa'n, ɔ nin Nanmien nuan ijofue'm be nde'n

Wawe Klanhan'n .

Danieli

Révélation De Jésus-Christ

Silence des Écritures .

Like kiele nin ninngge nga be yo be'n Ke ɔ fe i afue 100 nun lele m'ɔ fá jú afue 1500 nun'n, be kacili

ninngge mun annze be siesieli be ufle.

Biblu'n i nun yile nin i kacile anien ufle nun

Ande asnun'n i nun ninng'e'm be yole'n - Nanmien Nde'n annze laa nde'n?

Zezi i osu'n i su nde - Tablo kun